

Nuoret pohjoissavolaiset tulevaisuudentekijät -hanke
 Pohjois-Savon liitto
 29.6.2022

NUORTEN HAASTATTELUJEN JA PAREMPI POHJOIS-SAVO NUORILLE -KYSELYN KOOSTE

TIIVISTELMÄ

Nuoret pohjoissavolaiset tulevaisuudentekijät -hankkeessa tuotetaan kokonaiskuva Pohjois-Savon tilanteesta ja kehittämistarpeista nuorten näkökannalta. Hankkeen tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kehittää aluetta siten, että se vastaisi jatkossa entistä paremmin nuorten odotuksia ja tarpeita. Hankkeessa selvitettiin nuorten (15 < 29 v.), nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten sekä yritysten edustajien käsityksiä. Hanketta rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto (ESR) sekä Pohjois-Savon kehittämisrahasto.

Osana hanketta selvitettiin nuorten käsityksiä maakunnasta ja omasta asuinkunnasta sekä tarpeita ja toiveita erilaisten palveluiden ja vaikuttamiskanavien suhteen. Tiedonkeruu toteutettiin haastatteluilla sekä kyselyllä. Haastattelut, joihin osallistui 106 nuorta erilaisista elämäntilanteista ja eri puolilta Pohjois-Savo, toteutettiin lokakuun 2020 ja joulukuun 2021 välisenä aikana. Keväällä 2021 toteutettiin kysely, johon vastasi 760 nuorta. Tiedonkeruulla tavoitettiin siis yli 860 nuorta. Aineisto analysoitiin laadullista sisällön analyysiä mukailien.

Kyselyssä kartoitettiin nuorten mielikuvia Pohjois-Savosta ja omasta kunnasta, kysyttiin kokemuksia ja kehitysehdotuksia eri palveluihin liittyen sekä selvitettiin heidän kiinnostustaan ja mahdollisuuksiaan osallistua kunnan päätöksentekoon. Aineisto on laaja, ja nuorten esille tuomat näkökulmat moninaiset, minkä vuoksi jokaisen osion loppuun on koottu tiivistelmä keskeisimmistä löydöksistä. Voidaan kuitenkin tiivistäen todeta, että nuorten silmissä Pohjois-Savo on ilmapiiriltään rento ja lämminhenkinen alue, jossa luonto on lähellä ja tärkeässä roolissa. Negatiivisina asioina nähtiin muun muassa palvelujen vähentyminen ja päihteidenkäytön näkyminen katukuvassa. Nuoret toivoivat positiivisempaa ja erilaisuutta sallivampaa julkista puhetta ja suhtautumista nuoriin. Palveluista monet olivat nuorista toteutuneet melko hyvin, mutta ongelmia nähtiin matalan kynnyksen palvelujen puutteessa sekä palvelujen vaikeasta saavutettavuudesta, esimerkiksi aukioloaikojen, sijainnin, hintatason ja kielimuurin suhteen. Tiedonpuute palveluista ja erityisesti vaikuttamismahdollisuuksista korostui nuorten vastauksissa. Nuoret toivoivat paikkoja ajanvietolle ja sitä, että he pääsisivät vaikuttamaan aidosti ja monipuolisesti omaan arkeensa ja itselleen tärkeisiin asioihin. Suuri määrä nuoria aikoo muuttaa opiskelemaan ja työskentelemään toisaalle parempien mahdollisuuksien toivossa, mutta useat kantavat myös huolta kuntansa tulevaisuudesta ja toivoisivat voivansa jäädä asumaan kotiseudulleen.

Kyselyn aineisto (määrällinen data sekä avoimet vastaukset) on saatavilla esimerkiksi kuntien ja opinnäytetyötä tekevien käyttöön. Ota yhteyttä Pohjois-Savon liittoon ja aineistosta vastaavaan henkilöön (foresavo.fi)!

Pohjois-Savon liitto

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Vipuvoimaa
 EU:lta
 2014–2020

Sisälllys

TIIVISTELMÄ.....	1
1 TAUSTA JA TOTEUTUS	5
1.1 Tausta	5
1.2 Toteutus.....	5
2 MIELIKUVAT POHJOIS-SAVOSTA JA OMASTA KUNNASTA NUORTEN NÄKÖKULMASTA	7
2.1 Mielikuvat Pohjois-Savosta.....	7
2.2 Mielikuvat omasta kunnasta	7
2.3 Asenteet ja ilmapiiri nuoria kohtaan	8
Tiivistelmä.....	9
3 PALVELUT.....	10
3.1 Sosiaali- ja terveystoimet	10
Terveystoimet	10
Hammashoito	11
Mielenterveystoimet.....	11
Ammattilaisten toiminta ja palveluiden toteutus	12
Tiivistelmä.....	12
3.2 Koulutus ja työskentely	12
Arki koulussa ja oppilaitoksissa	13
Opiskelu ja koulutusmahdollisuudet	14
Työelämä ja työllistyminen.....	14
Tuki- ja neuvontapalvelut.....	15
Tiivistelmä.....	16
3.3 Vapaa-aika ja harrastukset	16
Nuoris- ja nuorten tilat	17
Harrastusmahdollisuudet	17
Kulttuuripalvelut.....	17
Liikunta- ja ulkoilualueet.....	18
Nuorten hengailu julkisissa paikoissa ja mopoilla ajelu	18
Tiivistelmä.....	19
3.4 Kaupat ja muut palvelut	19
3.5 Asuminen ja liikkuminen	20

Asunnot ja asuminen	20
Julkinen liikenne	20
Autoilu	21
Kevyt liikenne	21
Tiivistelmä.....	21
3.6 Ympäristö.....	21
Luonto ja puistot.....	22
Kaupunkialueiden viihtyisyys ja siisteys	22
Tiivistelmä.....	23
3.7 Viestintä ja tiedotus.....	23
Tiivistelmä.....	24
4 OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN	25
4.1 Nuorten käsitykset kuulluksi tulemisesta.....	25
4.2 Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.....	25
Vaikuttamisen mahdollisuudet ja tavat.....	25
Vaikuttamisen kohteet	28
Tiivistelmä.....	28
5 TULEVAISUUS POHJOIS-SAVOSSA.....	29
5.1 Asuminen tulevaisuudessa Pohjois-Savossa.....	29
5.2 Pohjois-Savo tulevaisuudessa nuorten silmin	31
Tiivistelmä.....	31
6 YHTEENVETO	32
7 LIITTEET	33
LIITE 1 - <i>Parempi Pohjois-Savo nuorille</i> -kyselyn kyselylomake.....	33

Kuviot ja taulukot

Kuvio 1 Kyselyyn vastanneiden nuorten ikäjakauma ja alueellinen edustus.....	6
Kuvio 2 Sosiaali- ja terveyspalvelut	10
Kuvio 3 Koulutus ja työllistyminen	13
Kuvio 4 Vapaa-aika ja harrastukset	16
Kuvio 5 Asuminen ja liikkuminen	20
Kuvio 6 Ympäristö ja viihtyisyys	22
Kuvio 7 Osallistuminen.....	26
Kuvio 8 Vaikuttamisen tavat	26
Kuvio 9 Muuttaminen pois Pohjois-Savosta	29
Kuvio 10 Tulevaisuudessa kiinnostavat alat.....	30
Taulukko 1 Haastatellut nuorten ryhmät.....	5
Taulukko 2 Nuorten mielikuvat kotikunnastaan.....	8

1 TAUSTA JA TOTEUTUS

1.1 Tausta

Tilastokeskuksen vuoden 2019 väestöennusteen mukaan Pohjois-Savon väkiluku on vuonna 2040 vain noin 224 000. Ennusteen mukaan 15–25-vuotiaiden ikäryhmä pienenee vuoteen 2040 noin 19 %.¹ Alueen imagon, resurssien ja maineen sekä sen tulevaisuuteen liittyvien mielikuvien on todettu vaikuttavan osaltaan nuorten tyytyväisyyteen sekä muuttopäätöksiin. Toisaalta nuorille tärkeää ovat kattavat peruspalvelut, koulutuksen laatu, harrastusmahdollisuudet, kulttuuritarjonta sekä iltaelämä. Nuorten mukaan heidän mahdollisuuksiinsa vaikuttaa alueen kehittämiseen tulisi myös lisätä.² *Nuoret pohjoissavolaiset tulevaisuudentekijät* -hankkeen tässä osakokonaisuudessa onkin pyritty luomaan kattava kuva nuorten toiveista ja tarpeista maakunnalle, jotta täällä olisi jatkossakin tulevaisuudentekijöitä.

1.2 Toteutus

Tämän selvityksen tarkoituksena oli kartoittaa pohjoissavolaisten käsityksiä maakunnasta ja omasta asuinkunnasta sekä tarpeita ja toiveita erilaisten palveluiden ja vaikuttamiskanavien suhteen. Tiedonkeruu toteutettiin haastatteluilla sekä kyselyllä. Haastattelut toteutettiin yksilö-, pari- tai ryhmähaastatteluina paikan päällä nuorten kanssa tai Teamsin välityksellä lokakuun 2020 ja joulukuun 2021 välisenä aikana. Haastattelut (n=103) olivat eri elämäntilanteissa ja heidät tavoitettiin eri organisaatioiden kautta. Iältään haastattelut olivat 13–35-vuotiaita. Suurin osa vastaajista oli Kuopion alueelta. Nuoria haastateltiin oheisten tahojen kautta (Taulukko 1). Näiden lisäksi neljä Humanistisen ammattikorkeakoulun järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelman opiskelijaa kehitti osana hankkeen tiedonkeruuta Vaikuta-tuokion, jossa oli tarkoitus selvittää nuorten ajatuksia hyvinvoinnista, osallisuuden kokemuksista ja edistää heidän vaikuttamismahdollisuuksiinsa. Tuokioon osallistui yhdeksäsluokkalaista Tuusniemeltä (n=18). Keskustelut käytiin vapaamuotoisesti, kansainvälisten opiskelijoiden haastattelua lukuun ottamatta suomen kielellä.

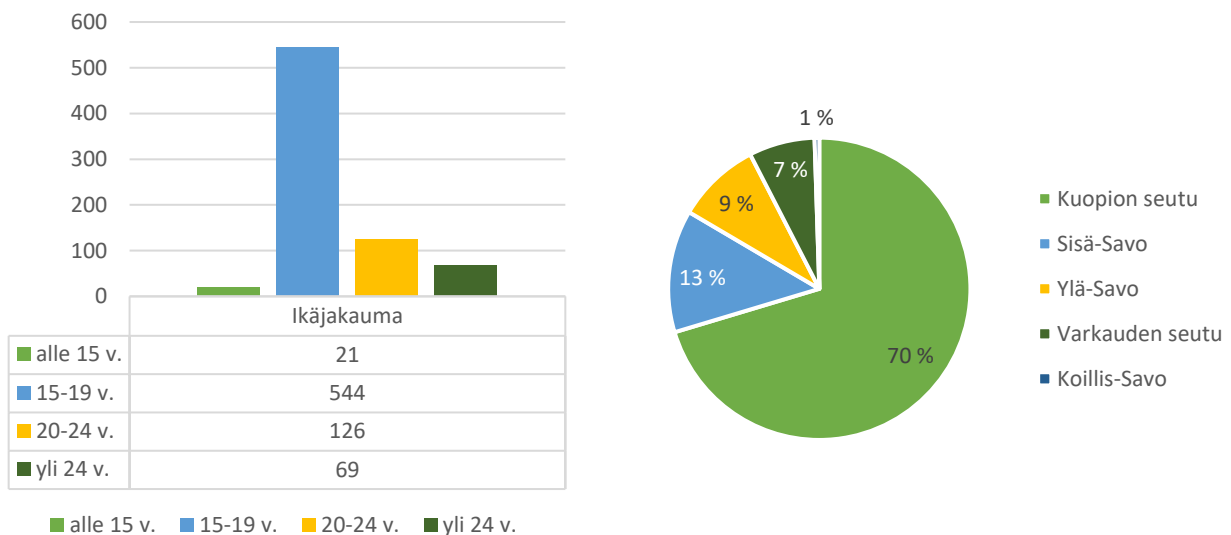
Haastatellut nuorten ryhmät	n
Tekemisen riemu takaisin -hanke (Julkulan nuorisotalo)	4
Seta ry	3
Pielaveden 4h -nuortenryhmä	6
Palvelualan opisto Kuopio (PAOK)	4
Savon ammattiopisto (Sakky)	10
Ylä-Savon ammattiopistosta (YSAO)	2
Diakonissalaitos Vamos Kuopio	7
Itä-Suomen yliopiston oppilaskunnan hallituksesta (ISYY)	6
Tyttöjen talo	13
Huoltoliiton Olé-hanke	7
Tukeva-säätiö	3
Savonia ammattikorkeakoulun opiskelijat	6
Itä-Suomen yliopiston ja Savonia ammattikorkeakoulun kansainväliset opiskelijat	4
3D-talo	1
Kiuruveden yläkoulun ja lukion oppilaat	9

Taulukko 1 Haastatellut nuorten ryhmät

¹ Luvut tarkasteltavissa [Foresavo.fi -sivustolla](https://foresavo.fi) tulevaisuuskuviin ja väestöennusteet otsikoiden alla.

² Kuhmonen T, Luoto L & Turunen J. 2014. Nuorten tulevaisuuskuvat maaseudun kehittämistyön lähtökohtana. Tulevaisuuden tutkimuskeskus Tutu-julkaisuja 2/2014.

Kevään 2021 aikana toteutettiin *Parempi Pohjois-Savo nuorille* -kysely, johon vastasi 760 nuorta eri puolilta Pohjois-Savoa. Kysely oli avoinna tammikuu-toukokuu välisenä aikana. Nuoret pyrittiin rekrytoimaan vastaamaan kyselyyn yhteistyötahojen ja sidosryhmien kautta. Vastaajista 98 % (n=756) oli vastannut suomenkieliseen kyselyyn ja 1,8 % (n=14) englanninkieliseen. Vastaajat olivat pääasiassa 15–19-vuotiaita (71,5 %) ja Kuopion seutukunnasta (69,8 %), mutta vastaajissa oli myös muun ikäisiä ja muualta Pohjois-Savosta kotoisin olevia nuoria (Kuvio 1). Valtaosa vastaajista asui huoltajien kanssa (67,5 %) tai yksin (18,1 %). Lähes kaikki vastaajista (95,3 %) kuvasivat olevansa opiskelijoita tai koululaisia.

Kuvio 1 Kyselyyn vastanneiden nuorten ikäjakauma ja alueellinen edustus

Tuloksia lukiessa on tärkeää huomioida se, että pandemia-ajalla on varmasti ollut vaikutusta nuorten vastauksiin. Koronan vaikutus tuloksiin on kuitenkin pyritty huomioimaan raportin laatimisessa. On mahdotonta sanoa, kuinka erilaisia tulokset olisivat olleet ilman tätä poikkeuksellista yhteiskunnallista tilannetta, mutta nuoret ovat haastatteluissa ja kyselyissä joka tapauksessa nostaneet esiin asioita, jotka olisivat hyvin todennäköisesti näkyneet vastauksissa myös ilman poikkeusoloja. Huomioitavaa on myös se, että Ukrainan sota alkoi vasta tiedonkeruun jälkeen.

Huomionarvoista on, että pääasiassa yli puolet vastaajista oli melko tyytyväisiä Pohjois-Savon alueeseen kaikilla osa-alueilla. Kuitenkin haastatteluissa nousi esille lähinnä negatiivisia asioita sekä kehitysehdotuksia. Haastattelut ovat keskittyneet enemmän alueen kehittämiseen ja olivat vapaamuotoisempia kuin kysely ja siinä on enemmän henkilökohtaisia mielipiteitä, koska kysymysten asettelu on voinut ohjata vastaamaan kehittämisen näkökulmasta. Kyselyssä on lisäksi huomioitava kysymyksenasettelu, jolloin osa nuorista on voinut ajatella, että asiaa kysytään koko nuorisoon näkökulmasta yleisesti ja näin ollen ajateltu vastatessa koko nuorisoa. Lähinnä kirjastoista ja nuorisotaloista kysyttäessä vastaukset ovat hyvin samaa tasoa sekä kyselyssä että haastattelussa vaikkakin nuorisotiloista tuli kuitenkin kehitysehdotuksia.

2 MIELIKUVAT POHJOIS-SAVOSTA JA OMASTA KUNNASTA NUORTEN NÄKÖKULMASTA

2.1 Mielikuvat Pohjois-Savosta

Kyselyyn vastanneiden nuorten mukaan Pohjois-Savo kuvasivat parhaiten sanat ”luonto” (64,1 % vastaajista), ”turvallinen” (52,1 %), ”helppo liikkuminen” (46,7 %), ”viihtyisyys” (38,8 %) sekä ”hyvä elämä” (37,5 %). Yli kolmannes vastanneista nuorista oli kuitenkin kuvannut aluetta myös sanoilla ”tylsä” (37,1 %) ja ”päihteet” (33,7 %). Kyselyn avoimissa vastauksissa pari nuorta toi myös esille sen, että savolaisilla on kieron maine, mistä kuulee muilta paikkakunnilta kotoisin olevilta. Toista vastaajaa tämä ärsytti.

Haastattelujen perusteella ilmapiiri koettiin Pohjois-Savossa, ja etenkin Kuopiossa, pääsääntöisesti lämminhenkiseksi. Savolaisten rupattelun taito toistui vastauksissa, ja alueella asuvat ihmiset koettiin rennoiksi ja maalaisjärkeä käyttäviksi. Rentous ja sen arvostus toistukin vastauksissa useasti. Asiakaspalvelukulttuuria pidettiin hyvin ainutlaatuisena. Nuoret kiinnittivät huomiota esimerkiksi tervehtimiseen: lähtökohtaisesti lähes kaikki tervehtivät esimerkiksi bussikuskia tai kaupan kassaa, mikä ei ole itsestäänselvyys monessakaan paikassa. Pohjois-Savo pidettiin myös kohtuullisen turvallisen ja rauhallisen paikkana.

2.2 Mielikuvat omasta kunnasta

Kyselyssä nuorilta kysyttiin tyytyväisyyttä omaa asuinkuntaa kohtaan. Valtaosa nuorista (64,8 %) oli tyytyväisiä omaan asuinkuntaansa, 21,7 % ei tyytymättömiä tai tyytyväisiä ja 13,1 % tyytymättömiä. Nuorilta kysyttiin myös sitä, ovatko he ylpeitä asuinkunnastaan. Puolet vastaajista (50,1 %) oli ylpeitä omasta asuinkunnastaan, 36,4 % ei osannut sanoa ja 13,1 % ei ollut ylpeitä. Kuopiolaiset nuoret olivat hieman tyytyväisempiä ja ylpeämpi omasta kunnastaan kuin vastaajat muualta. Lisäksi nuorista yli puolet (52,7 %) arvioivat, että heidän omalla asuinkunnallaan oli positiivinen imago ja 36,7 % arvioi imagon neutraaliksi ja 10,2 % kielteiseksi.

Haastatteluissa ja kyselyssä nuorilta kysyttiin Pohjois-Savoon liittyvien mielikuvien lisäksi ajatuksia nuorten omista paikkakunnista. Oheiseen taulukkoon (Taulukko 2) on koostettu kuvauksia niistä kunnista, joita nuoret olivat vastauksissaan kuvailleet. Vastauksissa oli nähtävissä se, että nuorten kokemukset omasta paikkakunnasta, erityisesti Kuopiosta, vaihtelivat paljon eri vastaajien kesken.

Kunta	Mielikuvat
Iisalmi	Rauhallinen, turvallinen, hyvä maine, hiljainen ja paljon päihteiden käyttöä
Keitele	Tuntematon
Kiuruvesi	Hyvä talkoohenki, yhteinen tekeminen ja vähenevät palvelut
Kuopio	Hyvä tai neutraali maine muualla Suomessa, juntti paikka, ahdasmielisyyttä, tylsyyttä, päihteiden käyttö ja päihtyneitä ihmisiä, liian vähän luontoa jäljellä, kompaktin kokoinen kaupunki, ystävälliset ja rehelliset ihmiset, yhteisöllisyys, jatkuva rakentaminen, hyvät kulkuyhteydet, pieni, kaukana kaikesta, autio keskusta, vetovoimainen, ihmisten pahoinvointi näkyy katukuvassa ja ”iso kaupunki, joka on sisimmältään pieni savolaispitäjä” ³
Juankoski	Pieni, mukava, tylsä ja liikkuminen hankalaa
Nilsjä	Pieni, yhteisöllinen ja vähenevät palvelut
Lapinlahti	-
Varpaisjärvi	Huono tilanne
Leppävirta	Luonto, ei imagoa, ennakkoluuloisuutta, homofobiaa ja rasismia

³ Lainausta ryhmältä haastateltuja nuoria.

Rautalampi	Tuntematon, pieni, asiat ihan hyvin nuorille, negatiivinen ilmapiiri ⁴ , tyhjä ja huonot kulkuyhteydet
Siilinjärvi	Hyvät palvelut, ei kunnollista keskusta-alueetta, kuihtuva, ystävällisiä ja avuliaita ihmisiä, ennakkoluuloisuutta, homofobiaa ja rasismia
Suonenjoki	Pieni, rikollisuutta paljon asukasluvuun nähden, syrjäytyneitä nuoria ja päihteiden käyttöä
Varkaus	Paha haju, ankea, pieni ja tylsyys
Vesanto	Asiat ihan hyvin ja takapajuisuus

Taulukko 2 Nuorten mielikuvat kotikunnastaan.

Nuorten haastatteluissa selvisi myös, että alueen maaseutu ja pienemmät maaseutupaikkakunnat koettiin hyvin eritavoin. Osa piti maaseutua tutuna ja hyvänä paikkana asua, ja pidettiin tärkeänä, että maaseutua ja maataloutta on. Kuitenkin suuri osa nuorista ei nähnyt tulevaisuuttaan maaseudulla tai pienemmällä maaseutupaikkakunnalla, ja ne nähtiin tyhjenevinä alueina. Maaseutua kuitenkin keuhuttiin rakkaaksi ja idylliseksi paikaksi, jossa voisi olla paikka mökille ja myös asumiseen, jos palvelut olisivat paikkakunnalla lähellä.

2.3 Asenteet ja ilmapiiri nuoria kohtaan

Kyselyssä reilu neljäsosa (26,2 %) vastaajista koki, että nuoria syyllistetään, heidän mielipiteitään vähätellään (24,6 %) ja heihin suhtaudutaan alentuvasti (19,5 %). Nuorten kokemus aikuisten negatiivisista asenteista nuoria kohtaan tuli esille myös haastatteluissa. He kertoivat ilmapiirin olevan nuoria kohtaan ristiriitainen; joskus heitä kohdeltiin tulevaisuuden toivoina ja toisinaan taas ”v*itun nuorina” ⁵. Nuoriin kohdistuva syyllistäminen, negatiiviset ennakoasenteet ja yleistäminen toistuivat haastatteluissa ja kyselyaineistossa usein. Niistä kertoivat muun muassa opiskelijat, joiden mielestä negatiiviset asenteen olivat korostuneet erityisesti korona-aikana. Opiskelijahaalari päällä olevia nuoria oli karsastettu, halveksuttu ja jopa haukuttu. Moni koki, että tätä tapahtuu myös valtakunnallisesti, ja että yksittäisten opiskelijoiden tekemiset voivat leimata kaikki opiskelijat. Kuopiossakin suuri osa väestöstä on opiskelijoita, mikä koettiin ristiriitaisena. Opiskelijat kokivat, että suhtautuminen heihin oli erilaista siviilivaatteissa kuin esimerkiksi opiskelijahaalari päällä.

Nuorten vastauksissa oli huomattavissa se, että rasismia koettiin edelleen liian usein. Kansainväliset opiskelijat myös pohtivat, että suomalaiset hieman pelkäävät keskustella englanniksi, eivätkä uskalla mennä mukavuusalueen ulkopuolelle aloittaessaan keskusteluja. Kuitenkin kohtaamiset olivat pääsääntöisesti ystävällisiä, vaikka myös ennakkoluuloja on vielä. Monimuotoisuuden ja erilaisuuden toivottiinkin enemmän koulutusta opettajille ja kuntien työntekijöille. Ystävällisempi ja suvaitsevampi ilmapiiri vähentäisi monien turvattomuuden kokemuksia. Negatiivisen keskustelukulttuurin ylläpitäjänä mainittiin sekä haastatteluissa että kyselyssä Facebookin Puskaradio -ryhmät.

Leimautumisen pelosta kertoi taas se, että jotkut nuorista olivat pelänneet hakeutua esimerkiksi päihdepalvelujen pariin. He kokivat, että nuori aikuinen, jolla on jotain ulkoisia oireita, leimataan herkästi ulkopuolelta huumeiden käyttäjäksi tai huonosti käyttäytyväksi, ilman että tiedetään kokonaiskuva. Pienellä paikkakunnalla nuoret myös kertoivat, että itsensä ilmaiseminen on hankalaa ihmisten ahdasmielisyyden takia.

Nuoret toivoivat, että heidät kohdattaisiin tasavertaisina yksilöinä, yhteiskunnan ja ulkopuolisten asettamien raamien läpi katsomatta. Toivottiin, että heidät otettaisiin tosissaan eikä heidän tarvitsisi jatkuvasti todistella

⁴ Nuori oli käyttänyt englanninkielistä sanaa *toxic* vastauksessaan.

⁵ Tässä kaksi erillistä lainausta nuorten haastatteluista.

jotain. Toisaalta osa nuorista kertoi myös, että heitä arvostetaan ja heistä välitetään, ja etenkin pienillä paikkakunnilla toivottiin usein nuorien palaavan takaisin jatkossa kotipaikkakunnalleen. Yksi nuorista tiivistikin vastauksessaan, että positiivisemmän ja nuoria miellyttävämmän ilmapiirin luominen on tärkeää, jotta nuoret viihtyisivät alueella vielä tulevaisuudessakin. Esimerkiksi yläsavolaiset nuoret harmittelivat, että omalla paikkakunnalla on juoruilua ja kyräilyä. Monet nuoret kokivat myös itse voivansa vaikuttaa oman kuntansa viihtyvyyteen jakamalla positiivisuutta ja toimimalla itse hyvää ilmapiiriä luoden sekä sääntöjä ja muita ihmisiä kunnioittaen.

Nuorilta nousi myös pyyntö siitä, että nuoria ja heidän elämäänsä tässä hetkessä ymmärrettäisiin eikä ajateltaisi asiaa siten, miten aikuiset ja vanhemmat ovat kokeneet asiat omassa nuoruudessaan, koska aika on muuttunut siitä paljon. Toisaalta nuoret myönsivät, että myös heillä on toisinaan tietynlaisia asenteita aikuisia kohtaan. He myös kokivat olevansa avoimempia ja tietoisempia maailmasta kuin he. Osa nuorista taas koki, että vanhempi sukupolvi on vastaanottavaisempaa kuin tämän hetken aikuiset.

Tiivistelmä

- Mielikuvat pääasiassa positiivisia, luonto tärkeässä roolissa, turvallinen paikka elää
- Pohjois-Savo koettiin rentona ja lämminhenkisenä, mutta toisaalta se nähtiin tylsänä ja alueella ajateltiin olevan paljon päihteitä
- Ilmapiiri välillä syyllistävä ja vähättelevä nuoria kohtaan
- Tärkeää olisi rasmin ja ennakkoasenteiden poistaminen sekä positiivisen ilmapiirin ja turvallisen tilan luominen
- Maaseudun elinvoimaisuuden ylläpito ja kehitys on nuorille tärkeää
- Nuorista viestimisen sävyyn kiinnitettävä huomiota

Yksittäisistä toimipisteistä nuoret kommentoivat Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS:n sekä Kuopion yliopistollista sairaalaa KYS:iä. YTHS:n palveluista tuli sekä positiivista että negatiivista palautetta. Osa nuorista piti niitä hyvinä, osa taas palvelua ruuhkautuneena ja aikojen saamista hankalana. Nuoret kokivat YTHS:llä olevan resurssipulan, joka näkyy heistä niin sanottuna pompotteluna paikasta toiseen sekä vaikeutena saada aikoja. Jos nuori oli saanut ajan, saattoi sekin olla vasta kuukausien päässä. YTHS:n linjaukset koettiin hankaliksi, koska julkiselle puolelle mentäessä ei ollut tietoa YTHS:n linjauksista, mikä vaikeutti oikeiden palveluiden luokse pääsyä. KYS:iä nuoret kommentoivat taas niin, että asiointi on heidän näkökulmastaan potilaana ollut todella hidasta ja asiakaspalvelu koettu vaihtelevasti. Myös lääkärien suuri vaihtuvuus oli huomattu.

Hammashoito

Osa nuorista kommentoi myös hammaslääkärinä ja siellä käymiseen liittyvää pelkoa. Nuoret olivat kokeneet, että henkilökunta on usein sellaista, että heitä ei kiinnosta nuoren tilanne, ja silloin asiakas oli kokenut, ettei häntä ollut kohdattu ja huomioitu. Hammaslääkärille menemisessä koettiin olevan iso kynnyks ja turhauttavana se, että käynnillä tehdään vain tarkastus eikä mitään muuta. Nuoret pohtivat tarkastusten pakollisuutta ja sitä, voisiko hammaslääkärille menemisen kynnyksistä alentaa, esimerkiksi kiertävällä hammashoitoautolla, joka tulisi nuorten luo.

Mielenterveyspalvelut

Mielenterveyspalvelut koettiin huonoiksi lähes kaikkialla Pohjois-Savossa, ja kokemukset huonosta saavutettavuudesta ja korkeasta kynnyksestä näkyivät nuorten vastauksissa. Palveluihin pääsy koettiin todella vaikeaksi sekä julkisen että YTHS:n puolella. Apua olikin jouduttu etsimään yksityiseltä puolelta, koska julkisella puolella palveluihin ei ollut päässyt. Nuorten kokemusten mukaan aikoja saa todella pitkän ajan päähän ja jonot ovat pitkiä. Avunsaamiseen oli nuorilla mennyt pisimmillään kuukausia tai jopa vuoden verran. Moni oli hakenut apua, mutta he eivät olleet saaneet sitä ja olivat siten jääneet yksin asian kanssa. Myös pallottelu palveluiden välillä nousi esiin ja todettiin, että se ei ainakaan auta pääsemään avun piiriin.

Yksittäisistä mielenterveyden palveluista nuoret kommentoivat muun muassa psykoterapiaa, jonne pääseminen oli koettu hankalaksi. Saadut ajat oli myös koettu liian lyhyiksi ja tapaamisia oli nuorten mielestä liian harvoin. Osa nuorista tunnisti ongelmaksi resurssipulan. He toivoivat lisää psykoterapian palveluntarjoajien tukemista, jolloin aikoja saisi enemmän ja asiakkailla olisi mahdollisuus valita itselle sopiva terapeutti.

Nuorten haastatteluissa toistui sama usein: tilanteen on oltava todella paha ennen kuin apua saa. Osa kertoi, että he olivat jopa joutuneet valehtelevaan tai liioittelevaan tilannettaan, tai tilanne oli vaatinut läheisen puuttumista, jotta nuori oli saanut apua. Muutamit haastatteluista nuorista kertoivat, että Kuopion psykiatriseen keskukseseen KPK:hon ei heidän kokemuksensa mukaan pääse, vaikka tilanne olisi todella haastava. Nuoret ihmettelivät, miksi ongelmia ei voi hoitaa silloin kun ne eivät ole vielä vaikeutuneet ja kasautuneet. Nuoret korostivat ennaltaehkäisevää työn merkitystä ja sitä toivottiinkin enemmän. He toivoivat myös tukea tilanteensa arvioimiseen ja apua oikean palvelun luokse löytämiseen.

Kyselyssä ja haastatteluissa nuoret nostivat esille tarpeen matalankynnyksen palveluille ja keskusteluavulle. He myös pohtivat erilaisia ratkaisuja itse. Nuoret toivoivat esimerkiksi lisää resursseja kuraattoreille sekä sitä, että koulun terveystarkastuksissa käsiteltäisiin enemmän psyykkisiä asioita. Osa haastatteluista nuorista myös haaveili paikasta, joka olisi osaston sijaan niin sanotusti nuorten olkkari, jossa voisi vain olla ja jutella ja tulla huomioiduksi, myös ilta- ja yöaikaan. Nuoret toivoivat myös esimerkiksi psykiatrisen sairaanhoitajan pitämää vastaanottoa, jossa voisi purkaa pahaa oloa. Kyselyssä yksi vastaajista oli toivonut koronan myötä suoraan tuki- ja keskusteluryhmää sekä apua yksinäisyyteen.

Useilla paikkakunnilla nuoret myös toivoivat lisää näkyvyyttä ja tietoa olemassa olevista palveluista. Heistä enemmän voitaisiin viestiä siitä, miten mielenterveyttä voisi parantaa jo ennen kuin ongelmia alkaa ilmetä. Lisäksi nuoret pohtivat, että mielenterveyden haasteista pitäisi puhua avoimemmin ja enemmän, esimerkiksi kokemusasiantuntijoiden avulla ja etenkin kouluissa, jolloin voitaisiin pienentää niihin liittyvää stigmaa. Nuoret toivat esille sen, että psyykkisistä sairauksista tulisi puhua enemmän jo terveystiedon tunneilla.

Ammattilaisten toiminta ja palveluiden toteutus

Kokemukseen sotepalveluiden laadusta vaikuttavat nuorten mukaan yksittäisten ammattilaisten toiminta. Osa nuorista kertoi kohdanneensa välinpitämätöntä suhtautumista. Kohtaamisissa nuoret kertoivat, että sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset eivät olleet aina tietoisia nuoren asioista, esimerkiksi yhteystietojen ja elämäntilanteiden muutoksista. Myös työntekijöiden vaihtuvuus oli huomattu nuorten puolelta. Työntekijän vaihtuessa siitä toivottiin kerrottavan myös nuorelle itselleen. Nuoret toivoivat enemmän aikaa aitoihin kohtaamisiin, keskusteluihin ja yhteiseen pohdintaan sekä sitä, että heidän palveluista antamansa palaute vastaanotettaisiin ja siihen reagoitaisiin.

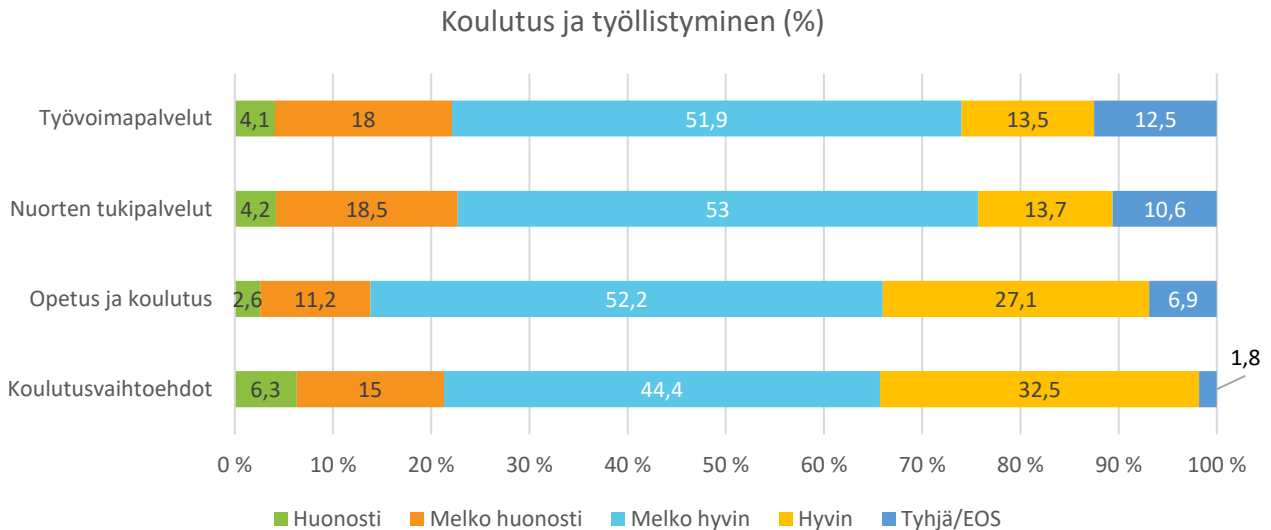
Eri tahojen toivottiin myös ottavan enemmän vastuuta siitä, että nuori ohjattaisiin oikealle taholle kertomaan asiastaan, vaikka kyseessä oleva asia se ei sillä hetkellä kuuluisikaan työntekijän omaan työkuvaan. Esimerkiksi otettiin yhteistyö Kelan ja etsivä nuorisotyön/sosiaalitoimen kanssa. Osa nuorista myös toivoi neuvontaa ja tukipalveluihin liittyen, että nuorista pidettäisiin enemmän kiinni ja työntekijän puolelta oltaisiin aktiivisia etenkin tilanteissa, joissa nuori ei itse jaksa sitä olla.

Tiivistelmä

- Toimii kokonaisuudessaan hyvin vaikka esim. mielenterveyspalveluissa parantamisen varaa
- Erityisesti mielenterveys toivottiin enemmän ennaltaehkäisevää työtä ja stigmaa vähentävää julkista puhetta
- Terveystiedon, etenkin mielenterveyden, palveluiden piiriin pääseminen hankalaa
- Täytyy kiinnittää huomiota myös päihdepalveluihin
- Toivottiin ilmaista ehkäisyä kaikkialle ja myös yli 25-vuotiaille
- YTHS:n ja KYS:n palvelukokemukset sekä hyviä että huonoja
- Hoitohenkilökunnan vaihtelevuuteen ja asiakaspalveluun sekä tietojen siirtymiseen kiinnitettävä huomiota kaikissa sotepalveluissa
- Lisää matalankynnyksen palveluita

3.2 Koulutus ja työskentely

Reilu puolet kyselyyn vastaajista oli sitä mieltä, että työvoimapalvelut, nuorten tukipalvelut ja opetus ja koulutus toimivat alueella melko hyvin (Kuvio 3). Koulutusvaihtoehtoja on nuorten mukaan tarjolla melko hyvin (44,4 %) tai jopa hyvin (32,5 %). Työvoimapalveluissa ja nuorten tukipalveluissa noin kymmenes jätti vastamatta mitään, kun taas koulutusvaihtoehtoja kysyessä vastaamatta jättäneitä oli enää vain vajaa kaksi prosenttia.

Kuvio 3 Koulutus ja työllistyminen

Arki koulussa ja oppilaitoksissa

Kohtaamisissa ja kyselyssä nuoret kommentoivat koulun arkea monin eri tavoin. Puheeksi oli tullut esimerkiksi etäopetus. Osa nuorista koki etäopetuksen toteutuneen hyvin, ja että he olivat saaneet oppilaitoksista tukea helposti ja lähestyttävästi. Toisaalta taas osa kertoi saaneensa opettajilta syyllistämistä, leimaamista ja jopa uhkailua koulusta erottamisella erinäisistä syistä. Nuoret kokivat, ettei opettajilla ole aina ymmärrystä siitä, että nuoren elämän taustalla voi olla esimerkiksi masennusta.

Mielenterveyspalvelujen tavoin, myös kouluihin toivottiin enemmän matalan kynnyksen apua, esimerkiksi jalkautuvaa psykologia kouluille. Kuopioon kaivattiin esimerkiksi lisää kuraattoreja ja psykologeja nuorten saataville. Yksi vastaaja lisälmassa toivoi taas, että kansainvälisten opiskelijoiden integroimiseen paikkakunnalle kiinnitettäisiin enemmän huomiota. Kehityskohteiden lisäksi muutamat paikkakunnat saivat kyselyssä erikseen kiitosta koulujensa toiminnasta. Rautalammin kohdalla vastaaja kiitteli lukion opetuksen tasoa ja yhteisöllisyyttä ja tervolainen vastaaja uutta koulurakennusta ja valintaa pitää opetus omalla paikkakunnalla.

Omana kokonaisuutenaan kouluihin liittyvässä keskustelussa pohdittiin koulujen päihdepolitiikka. Nuoret pohtivat, miksi nuori esimerkiksi menettää koulupaikkansa huumeiden käytön takia, vaikka nuorista heille pitäisi enemmän tarjota apua ja tukea. Nuoret toivoivat myös ammattilaisten osaamisen vahvistamista, henkilökohtaisia ja tarpeen vaatiessa kevennettyjä opintosuunnitelmia sekä puuttumista poissaoloihin ja tehtävien myöhästymiseen. He toivoivat, että ongelmien taustalla olevia syitä lähdetäisiin selvittämään ajoissa ennen kuin ne lähtisivät kasaantumaan.

Valitettavasti koulukiusaaminen nousi useasti puheeksi useilla eri paikkakunnilla. Nuorilla oli kokemus, että kiusaamiseen saatettiin puuttua, mutta joskus riittämättömästi tai puuttumisen keinot eivät olleet oikeita. Joidenkin nuoren kokemuksen mukaan osassa kouluissa kiusaamiseen ei puututtu taas ollenkaan. Nuoret kokivat, että apua saavat vain aktiiviset, ja nuorista aikuisten pitäisi ottaa enemmän vastuuta tilanteissa, joissa kiusaaja ei esimerkiksi tunnusta. Koulukiusaaminen satutti monia aidosti ja tästä toivottiin enemmän tietoa valistuksen omaisesti kohdennettuna suoraan lapsille ja nuorille. Osa nuorista kertoi olevansa kiusaamisen kanssa todella yksin, vaikka samalla he tiedostivat, että kiusattuja on paljon.

Opiskelu ja koulutusmahdollisuudet

Nuorten mielestä Pohjois-Savossa oppilaitokset olivat pääsääntöisesti hyviä. Nuoret toivat jonkin verran esille tilojen sisäilmaongelmia sekä huolta (kylä)koulujen ja säilymisestä paikkakunnalla. Opetuksen laadusta käytiin myös keskustelua. Esimerkiksi pienemmällä paikkakunnalla lukioiden opetukseen oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Kansainväliset opiskelijat Savoniasta ja UEF:lta taas kiittelivät opintojen laajuutta verrattuna omiin kotimaihinsa. Lisäksi UEF:n tarjoama jatkuva opiskeluoikeus ja yliopiston hyvä sijoitus kansainvälisessä vertailussa saivat kiitosta, kuten myös Savonian kansainvälisen kaupankäynnin linja. Oppilaitosten pärjääminen vertailuissa koettiin tärkeäksi, yksi kyselyyn vastanneista nuorista esimerkiksi kertoi kantavansa huolta siitä, arvostetaanko hänen valmistumistaan omasta oppilaitoksestaan työelämässä. Opetuksen laatua kritisoitiin esimerkiksi Savonian ja ammattikoulujen osalta. Useilla eri paikkakunnilla Pohjois-Savossa nuoret kokivat ammattikoulujen opetuksen taso hieman huonoksi, ja nuoret harmittelivat itsenäisen opiskelun suurta osuutta opinnoissa. Monet kokivat, että töissä oppi enemmän ja nopeammin kuin koulussa.

Ammattikoulut puhuttivat nuoria paljon haastatteluissa ja kyselyssä myös sijaintinsa suhteen. Erityisesti Ylä-Savossa nuoret kokivat ammattikoulun olevan liian kaukana lisalmessa. Lisäksi Hingunniemi koettiin vain pienen joukon kouluksi, ja myös sen kerrottiin olevan liian kaukana. Nuoret toivoivat, että lisalmessa asuntolan hintaa laskettaisiin ja koululle järjestettäisiin ilmaista kuljetusta. Nuorten kokemuksen mukaan koulukyytejä ei välttämättä ollut sopiviin aikoihin ja vanhemmat joutuvatkin kuljettamaan heitä pitkiäkin matkoja. Kyselyssä korostuikin merkittävästi se, että nuoret kokivat monilla paikkakunnilla ongelmaksi sen, ettei omalla paikkakunnalla ollut ammattiopetusta. Tämä oli nimetty hyvin usein myös syyksi muuttaa toiselle paikkakunnalle. Pienemmällä paikkakunnalla pohdittiinkin, houkuttelisiko ammattikoulu nuoria jäämään paikkakunnalle, mikä loisi heistä yrityksille otollisemman maaperän työvoiman näkökulmasta.

Useat nuoret kertoivat, että he olisivat kiinnostuneita muuttamaan opiskelemaan Kuopioon. Alat vaihtelivat ammattikouluopinnoista korkeakouluopintoihin. Alan lisäksi nuoret halusivat muuttaa opiskelemaan Kuopioon siksi, että he halusivat asua isommassa kaupungissa, jossa on myös enemmän muita opiskelijoita. Muuttaminen opiskelemaan toiselle paikkakunnalle koettiin kuitenkin myös väistämättömäksi, jos omaa alaa tai ammattikoulua ei löytynyt omasta kunnasta ja matka opiskelemaan koettiin liian pitkäksi. Vaikka Pohjois-Savon ja erityisesti Kuopion koulutusmahdollisuuksiin oltiin melko tyytyväisiä, nostivat nuoret esille myös puutteita tarjonnassa. Koulutusmahdollisuuksia toivottiin erityisesti lisalmeen, Juankoskelle, Kuopioon, Lapinlahdelle ja Pielavedelle. Aloiksi nuoret nimesivät muun muassa eläintenhoito-, nuoriso- ja pelialan sekä insinööriopinnot.

Nuoret nostivat esille myös sen, että oman alan löytäminen voi olla haastavaa. Tähän nähtiin ratkaisuna koulutuskokeilut, sekä nettisivu, josta löytyisivät kaikki alueen opiskeluvaihtoehdot kootusti. Sivuston pitäisi olla selkeä ja helposti löydettävissä.

Työelämä ja työllistyminen

Työllistyminen koettiin Pohjois-Savossa haastavaksi, aina pienemmistä kunnista suurempiin kaupunkeihin Kuopioon ja Siilinjärveen. Kuopiossa nähtiin olevan pulaa myös kesätyöpaikoista. Työmahdollisuuksia on vaikea löytää, ja hakijoita on liikaa. Erityisesti jälkimmäinen on korostunut nuorten kohdalla korona-aikana. Kansainväliset opiskelijat kertoivat, että monilla olisi halu jäädä töihin Kuopioon, mutta töitä ei ole suomea puhumattomalle. Lisäksi työpaikan kautta saatava autenttinen kokemus kielen, kulttuurin ja työtapojen oppimisesta jää pois, jos töitä ei saa.

Nuorten kokemuksen mukaan joillain aloilla työmahdollisuuksia saattoi olla, mutta työnantajien odotukset ovat olleet epärealistisia ja työntekijöiltä odotetaan vuosien työkokemusta. Samanlaisia ongelmia

työllistymisen kanssa oli myös korkeakouluopiskelijoilla. Myös palkkaus koettiin epäreiluksi, jos se oli sidottu vain koulutukseen, eikä kokemuksella ole väliä. Vaateet osa-aikatoissa esimerkiksi hygieniapassin suhteen koettiin myös korkeiksi, ja esimerkiksi siivoustyönkin saaminen koettiin hankalaksi.

Työllistymiseen toivottiin enemmän tukea, kuten ohjausta työnhakuun ja esimerkiksi konkreettisesti töiden etsimistä yhdessä jonkun ammattilaisen kanssa. Tietoa työllistymisestä ei nuorten mukaan oikein ole, ja yrityksen imago vaikuttaa siihen, hakeeko töitä yrityksestä ollenkaan. Nuoret nostivat esiin sen, että moni yritys ei vastaa työpaikkahakemukseen mitään, mikä aiheutti paljon tunteita. Nuoret toivoivat myös enemmän mahdollisuuksia lyhyisiin työsuhteisiin sekä enemmän harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja. Vapaaehtoistyö koettiin houkuttelevaksi vaihtoehdoksi. Vapaaehtoistyöhönkin hakeutumisessa nuoret olivat kohdanneet haasteita. Esimerkiksi hoitotyöhön tai päiväkoteihin liittyvä vapaaehtoistyö olisi vaatinut ammattipätevyyttä. Suuri osa vapaaehtoiskoulutuksista oli myös vain suomeksi. Vapaaehtoistyöstä toivottiinkin enemmän myös tietoa sekä suomeksi että muilla kielillä.

Tuki- ja neuvontapalvelut

Erilaisten tuki- ja neuvontapalveluiden laatu koettiin hyväksi, vaikka muiden sotepalveluiden tavoin niiden saatavuus ja niihin pääsemisen kynnyks toivat haasteita. Nuoret kaipasivat yleisesti lisää heille kohdennettuja palveluja, tietoa sekä taloudellista tukea. Tukea kaivattiin erityisesti silloin, kun nuori muuttaa ensimmäistä kertaa omilleen. Osa kaipasi ihan konkreettista chat-palvelua tai kurssia, jossa neuvottaisiin taloushallintaa, kaupassakäyntiä, ruoanlaittoa ja aivan tavallisten arkipäiväisten asioiden hoitamista. Yksittäisistä palveluista nuoret kuitenkin kehuivat Navigaattorin ja Kompassin toimintaa. Nuorten kanssa puheeksi tulivat myös työkokeilut. Niitä pidettiin hyvänä vaihtoehtona, ja niitä myös toivottiin tarjottavan enemmän vastavalmistuneille sen sijaan, että heitä yritettäisiin siirtää toiselle alalle työllistymisen toivossa.

Nuoret kritisoivat mielenterveyspalveluiden tavoin sitä oletusta, että nuorella itsellään pitäisi olla jo tieto siitä, mitä apua tai tukea tarvitsee. Vastaajat toivoivatkin, että tietoa erilaisista vaihtoehdoista olisi enemmän saatavilla, jotta nuori voisi harkita, minkälaista tukea hän tarvitsee ja keskustella yhdessä ammattilaisen kanssa vaihtoehdoistaan. Osa vastaajista koki, että tietoa oli kyllä tarjolla, mutta kaikki tieto piti etsiä itse. Nuoret myös ihmettelivät, miksi itse pitää osata pyytää apua, eikä sitä tarjota.

Osa nuorista toivoi Kelan ja TE-palveluiden sivuille omaa nuorten sivua tai ainakin tietoa selkokielellä. Nuoret kommentoivat myös Kelan sivuja ja toimintaa. Tukien hakeminen koettiin hankalaksi ja hakulomakkeet vaikeaselkoisiksi ja -käyttöisiksi. Hakeminen koettiin erityisen hankalaksi, jos äidinkielenä on jokin muu kuin suomi. Takaisinperintä koettiin kurjaksi ja aiheuttavan nuorelle paljon lisätyötä, ja pahimmassa tapauksessa takaisinperinnät oli viety ulosottoon. Kela sai moitteita myös puhelinpalvelustaan; tavoittelu oli hankalaa ja jonotusajat pitkiä sekä jonottaminen kallista. Yhteydenottamista vaikeutti myös se, että nuoret eivät voineet joissain tapauksissa soittaa Kelaan prepaid-liittymästään. Kaikki vastaajat eivät olleet kohdanneet haasteita asioinnin kanssa, sillä osa koki kuitenkin verkossa ja puhelimitse hoidettavat palvelut helpoiksi.

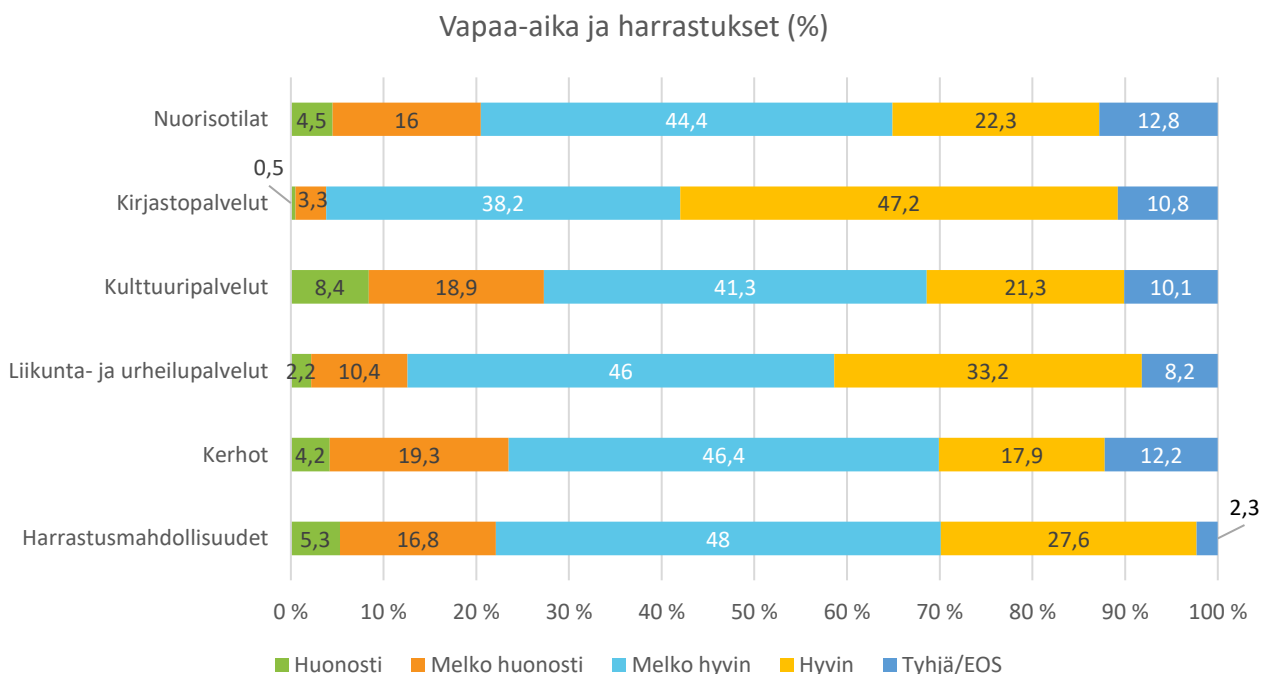
Etänä toteutettavien palvelujen lisäksi nuoret kommentoivat myös kasvokkaisia tapaamisia. Nuorten kokemuksen mukaan niihin oli todella vaikea päästä ja neuvontapisteissä ohjaavat henkilöt eivät aina osanneet auttaa asioissa. Asiakaspalvelu koettu huonoksi, mikä vielä lisäsi kynnystä lähteä asioimaan. Myös aukioloajat saivat kritiikkiä siitä, että usein virastotyöaikana nuoret ovat pääsääntöisesti opiskelemassa kouluissa.

Tiivistelmä

- Työvoimapalvelut, tukipalvelut ja opetus sekä koulutus toimii kokonaisuudessaan melko hyvin
- Kouluihin toivottiin enemmän matalankynnyksen palveluja, esim. jalkautuva psykologi
- Koulujen päihdepolitiikkaan kiinnitettävä erityistä huomiota → enemmän apua ja tukea, ei jätetä yksin
- Opiskelijoiden henkilökohtaiset kohtaamiset tärkeitä
- Koulukiusaaminen yleistä → siihen ei myöskään reagoitu tai reagointi koettiin puutteellisenä
- Etäopetus hyvää ja huonoa, riippuen koulusta ja opettajista sekä opiskelijasta
- Oppilaitokset pääsääntöisesti hyviä, mutta kaukana, erityisesti ammattikoulut
- Ammattikoulujen opetuksen laatua kritisoitiin
- Oman alan löytäminen hankalaa → työ- ja opintokokeiluja?
- Työllistyminen haastavaa kokemus- ja kielivaatimusten ja töihin pääsy hankalaa työmatkojen takia
- Työnhakuun ja työllistymiseen enemmän tietoa
- Tuki- ja neuvontapalveluiden laatu hyvä mutta saavutettavuus ongelma
- Palveluiden aukioloaikoihin kiinnitettävä huomiota

3.3 Vapaa-aika ja harrastukset

Vastaajien mukaan Pohjois-Savon vapaa-aika ja harrastuspalvelut toteutuvat suhteellisen hyvin. Harrastusmahdollisuuksia (48 %) ja kerhoja ja muita toimintoja (46,4 %) on melko hyvin tarjolla (Kuvio 4). Myös liikunta- ja urheilupalvelut (46,0 %) sekä kulttuuripalvelut (41,3 %) toteutuvat nuorten mielestä melko hyvin. Kyselyn perusteella juuri kirjastojen palvelut olivat toteutuneet julkisista palveluista nuorten mielestä parhaiten. Nuorisotilat ja niiden toiminta koettiin myös pääasiassa melko hyväksi tai hyväksi.

Kuvio 4 Vapaa-aika ja harrastukset

Nuoriso- ja nuorten tilat

Pääasiassa nuoret olivat Pohjois-Savon alueen nuorisotiloihin tyytyväisiä, vaikka palautetta tulikin tilojen kunnosta ja aukioloajoista. Nuorille ajanviettopaikat olivat selkeästi tärkeitä, sillä sekä haastatteluissa että kyselyssä toistui kaikkien paikkakuntien kohdalla toive tällaisten paikkojen lisäämisestä ja olemassa olevien ylläpitämisestä. Nuoret kaipaivat etenkin iltaisin ja viikonloppuisin helposti saavutettavia paikkoja, jossa olisi ammattilaisia kuuntelemaan. Toivottiin paikkoja, joissa voisi vain oleskella rauhassa, ja jossa olisi tietokonepisteitä sekä harrastusmahdollisuuksia, joihin ei tarvitsisi sitoutua liikaa. Tiloihin toivottiin perusasioita kuten sohvia, tietokoneita, pöytiä, pelejä ja kahvikoneita. Tilojen sijoitteluun liittyen toivottiin myös kiinnitettävän huomiota siihen, että myös ne nuoret, jotka asuvat syrjemässä, johon ei kulje juurikaan tai ei ollenkaan julkista liikennettä, pääsevät tiloille.

Turvallinen sisätila, jota valvotaan, voisi nuorten mielestä tavoittaa enemmän nuoria ja toisi siten vaihtoehdon esimerkiksi päihteiden käytölle etenkin pienemmillä paikkakunnilla. Nuorisotilatyypistä toimintaa toivottiin useilla paikkakunnilla myös yli 18-vuotiaille nuorille. Nuoret toivoivat myös, että tilojen suunnitteluun otettaisiin myös nuoret itse mukaan ja heiltä kysyttäisiin mielipiteitä tiloihin liittyen.

Harrastusmahdollisuudet

Haastatteluissa ja kyselyssä nuoret esittivät monenlaisia toiveita nuorten harrastusmahdollisuuksien kehittämiseksi. Kynnystä toivottiin muun muassa laskettavan, esimerkiksi siten, että nuorille tarjottaisiin mahdollisuus tulla kokeilemaan erilaisia harrastuksia joko ilmaiseksi tai alennetuilla hinnoilla esimerkiksi kokeilupäivinä. Nuoret kaipaivat myös enemmän halvempia vaihtoehtoja urheiluun. Tiedotusta ja mainostusta harrastusmahdollisuuksista toivottiin myös kehitettävän ja eri harrastusryhmiin pääsyä helpotettavan. Harrastamiseen kaivattiin myös tukea taloudellisesti. Nuoret olivat haastatteluissa muun muassa pohtineet olisiko työttömien mahdollista käydä uimahallissa ja kuntosaleilla ilmaiseksi tiettyinä aikoina. Kaupunkien toivottiin myös huolehtivan siitä, että he, joilla ei olisi muutoin mahdollista harrastaa, saisivat mahdollisuuden johonkin harrastukseen esimerkiksi maksusitoumusten avulla. Harrastuksiin kohdennettujen tukien toivottiin ylettyvän jääkiekon ja jalkapallon lisäksi muuhunkin urheiluun ja urheiluun liittymättömiin harrastuksiin.

Harrastamisen kynnyksen laskemisen lisäksi eri paikkakunnilta tuli erilaisia toiveita itse harrastusten suhteen, vaikka harrastusmahdollisuuksiin oltiin joissain paikoissa myös tyytyväisiä. Urheiluharrastuksissa toivottiin sekä kilpailemiseen keskittyviä että rennompia ryhmiä. Lisäksi vaihtoehdoksi toivottiin suoraan urheiluun painottuvien lisäksi myös ulkoiluun, kuten patikointiin, metsästyksen ja kalastukseen liittyviä harrastuksia. Liikkumiseen ja urheiluun liittyvien harrastusten lisäksi nuoret toivoivat enemmän panostusta myös muihin harrastuksiin, jotka liittyvät esimerkiksi kulttuuriin ja taiteisiin, esimerkiksi maalaamiseen. Monilla paikkakunnilla nousi esille myös se, ettei bänditoiminnalle ole riittävästi tiloja. Kuopion Petosen Pinarin bänditila sai kuitenkin kiitosta. Lisäksi niin kutsuttuja nörttiharrastuksia, kuten keräilykorttipelejä ja muita pelejä, toivottiin useille paikkakunnille lisää. Nuoret arvioivat harrastusmahdollisuuksien lisäämisen vähentävän näihin harrastuksiin liittyvää stigmaa. Eri harrastusmahdollisuuksissa toivottiin huomioivan myös eri sukupuolien tarpeet. Rautalammille toivottiin enemmän myös tytöille suunnattuja harrastuksia, kun taas Kiuruvedellä ja Kuopiossa mietittiin, miksi kunnassa on talo- ja kerhotoimintaa suunnattuna vain tytöille.

Kulttuuripalvelut

Lähes kaikilla paikkakunnilla nuoret toivoivat lisää tekemistä ja tapahtumia, erityisesti nuorille suunnattuja. Monet vastaajista mainitsivat esimerkiksi toivovansa lisää kulttuuritapahtumia. Muutamissa Kuopiota koskevissa vastauksissa myös toivottiin, että tapahtumissa, tilaisuuksissa ja harrastusmahdollisuuksissa huomioitaisiin paremmin myös ulkomaalaistaustaiset ja reunemmalla asuvat nuoret. Erityisesti viikonlopuille

toivottiin enemmän aktiviteetteja, kuten taidenäyttelyitä, ikärajoittomia keikkoja, kirjamesseja, päihitteettömiä tapahtumia täysi-ikäisille sekä alaikäisille ja lan-tapahtumia. Kulttuuritarjontaan toivottiin myös lisää museoita ja elokuvateattereita. Nuoret kokivat tärkeäksi myös sen, että ilmaisia kulttuuripalveluja on tarjolla.

Tapahtumiin liittyen nuoret toivoivat erityisesti lisää keikkoja ja musiikkitapahtumia. Näitä tapahtumien toivottiin olevan enemmän ja monipuolisemmalla tarjonnalla. Nuoret pohtivat, että näissä tapahtumissa voisi olla myös paikallisia bändejä ja soittajia lämppeinä. Kohtaamisissa nousi esille myös keikkapaikkojen vähäisyys. Nuoret kertoivat harmistaan, että moni bändi saattaa jättää tulematta Kuopioon, kun keikoille ei ole kunnollista tilaa.

Kulttuuripalveluista kiitosta saivat erityisesti kirjastot. Nuorten mukaan ne toimivat Pohjois-Savossa pääasiassa hyvin, etenkin pienemmällä paikkakunnilla. Kyselyn perusteella juuri kirjastojen palvelut olivat toteutuneet julkisista palveluista nuorten mielestä parhaiten. Opiskelukirjastot koettiin kohtaamisissa erityisen hyviksi.

Liikunta- ja ulkoilupaikat

Eri kunnissa nuoret toivoivat lisää panostusta liikunta- ja ulkoilupaikkoihin. Useammassa kunnassa kaivattiin muun muassa skeittiparkkia, frisbeegolfratoja ja ulkokuntosaleja. Nuoret arvelivat myös, että yleiset ranta-saunat tai vastaavat voisivat palvella monen ikäisiä. Vesiliikuntamahdollisuuksien vähäisyyttä ja toimivuutta ihmeteltiin, kun kuitenkin vettä on paljon ympärillä monella paikkakunnalla. Esimerkiksi avantouintimahdollisuudet saivat kritiikkiä siitä, että tietoa uimamahdollisuuksista oli todella vaikea löytää ja mukaan pääseminen oli koettu hankalaksi. Lisäksi vesien äärellä sijaitseviin autiotupiin toivottiin Kuopiossa lisää resursseja, ja Rautalammilla luonnonpuistoa järven ympärille. Talviliikuntamahdollisuuksien koettiin rajoittuvat usein vain hiihtämiseen ja nuorista olisi tärkeä, että muutkin tavat liikkuu huomioitaisiin talvella, esimerkiksi kävely ja pyöräily. Lisäksi nuoret nostivat esiin sen, että olisi tärkeä myös huoltaa ja panostaa jo olemassa oleviin paikkoihin, talvella esimerkiksi valaistuksen suhteen.

Useilla eri kunnilla toistuneiden toiveiden lisäksi eri kunnissa nousi tarpeita erilaisille ulkoilu- ja urheilupaikoille. Kuopioon kaivattiin esimerkiksi koirapuistoa ja paikkoja koripallon ja salibandyn pelaamiseen ja kiipeilyyn. Myös Kiuruvedelle toivottiin koirapuistoa. Pielavedelle toivottiin erillistä salia miehille ja naisille. Siilinjärvellä taas toivottiin Ahmon kuplahallin uusimista.

Nuorten hengailu julkisissa paikoissa ja mopoilla ajelu

Useammassa kyselyn avoimissa vastauksissa nuoret kertoivat kokemuksistaan, että heidät oli häädetty aikuisten toimesta julkisista tiloista ja yleisiltä paikoilta. Tämä oli luonut osalle nuorista vaikutelman, ettei heitä pidetä samanarvoisina kuntalaisia kuin aikuisia. Myös haastatteluisissa nuoret kertoivat, että varsinkaan iltapäivään ei ole paikkaa missä olla, etenkin pienemmällä paikkakunnilla.

Siihen, että nuoret eivät koe olevansa tervetulleita julkisiin paikkoihin liittyi vahvasti myös mopolla ajelu. Lähes kaikilla paikkakunnilla nuoret toivoivat suljettua ja huollettua aluetta, jossa mopoilla saisi ajaa, eli niin kutsuttua ”moposuoraa”. Yksi kyselyyn vastanneista nuorista Rautalammilta tiivistä myös muissa vastauksissa näkyneen turhautumisen toteamalla, että hänestä mopoja syytetään terroristeiksi ja eikä heidän anneta olla rauhassa⁶. Pielavedellä toivottiin mopoilla ajelulle varatun paikan lisäksi moottorikerhotoimintaa.

⁶ Lainaus kyselyn avoimesta vastauksesta.

Tiivistelmä

- Harrastuspalvelut toteutuvat suhteellisen hyvin ja harrastusmahdollisuuksia on runsaasti
- Talvi- ja vesiurheilumahdollisuuksien lisääminen
- Nuorisotilat erityisen mieleisiä paikkoja mutta viihtyvyyteen ja aukioloaikoihin toivottiin muutosta
- Iltaisin ja viikonloppuisin joku paikka missä voisi vain olla
- Harrastusten hintoihin kiinnitettävä huomiota
- Enemmän nuorille suunnattuja kulttuuritapahtumia
- Kirjastot, etenkin opiskelukirjastot, toimivat erityisen hyvin
- Yhdenvertaisuus: nuoret samanarvoisia kuntalaisia kuin muut ja sama oikeus käyttää julkisia palveluja ja paikkoja
- Moposuora eli jokin paikka missä mopolla saa ajaa rauhassa, oli hyvin toivottu

3.4 Kaupat ja muut palvelut

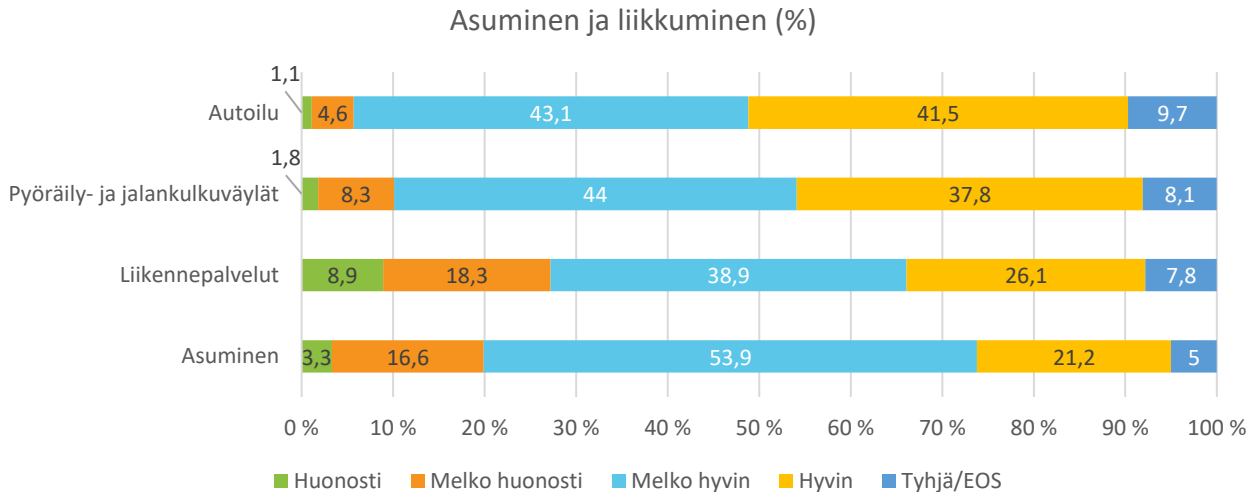
Kyselyssä vastaajat (62,8 %) kokivat päivittäistavarakaupat pääasiassa hyviksi. Kolmannes vastaajista koki myös erikoisliikkeitä ja tavarataloja olevan melko hyvin alueella, vaikka samalla taas toinen kolmannes ajatteli liikkeitä olevan huonosti tai melko huonosti. Kaksi kolmesta vastasi poliisipalveluiden, kuten passi ja lupapalveluiden, toimivan melko hyvin (33,5 %) tai hyvin (31,9 %). Poliisin toimintaa toivottiin lisäävän Kuopion ja Varkauden alueelle.

Eri puolille Pohjois-Savoa toivottiin lisää kauppiaita sekä erikoisliikkeitä, jossa myytäisiin esimerkiksi auton varaosia, työkaluja, rakennustarvikkeita, pienoismallitarvikkeita, harrastusvälineitä, viherkasveja ja vaatteita. Myös pikaruokaravintoloita toivottiin lisää useille eri paikkakunnille. Myös Kuopioon toivottiin lisää kauppiaita ja muista paikkakunnista poiketen myös kauppakeskuksia. Kuopioon toivottiin myös lisää tekemistä turisteille sekä palveluihin, kuten virastoihin, pankkiin, ravintoloihin ja torikojuihin laajempia aukioloaikoja. Yksittäisistä kunnista Pielavedelle toivottiin eläinlääkäriä ja Karttulaan posti- ja pankkipalveluita.

Palveluiden sijainnin lisäksi niiden keskittyminen häiritsi nuoria useammalla paikkakunnalla. Esimerkiksi Kiuvedellä, Karttulassa ja Siilinjärvellä oltiin huolissaan palveluiden katoamisesta ja keskittymisestä (suuremmille paikkakunnille). Kuopiossa taas monet nuorista kantoivat huolta siitä, että keskusta ja tori autioituvat kauppajen siirtyessä Matkukseen. Myös Matkukseen pääseminen koettiin välillä hankalaksi, ja sen ajateltiin enemmän olevan perheille kuin nuorille sopiva. Matkukseen koettiin kuitenkin olevan myös hyvä ja saavutettavissa sen lähialueilla asuville. Joka tapauksessa Kuopiossa toivottiin erityisesti keskustaan lisää kauppiaita ja palveluita. Esimerkiksi Kauppahallia kehitettiin kovasti. Keskustan alueen pienyrittäjille toivottiin enemmän tukea. Nuoret näkivät myös Puijon alueen ja Sataman olevan tärkeitä kehittämisen kohteita, ja osa vastaajista toivoikin niiden alueella palveluiden jatkuvuudesta huolehtimista.

3.5 Asuminen ja liikkuminen

Kyselyssä suurin osa oli tyytyväisiä asumiseen ja liikkumiseen Pohjois-Savossa. Kuitenkin vastaajista 18,3 % koki liikennepalveluiden, esimerkiksi linja-autoreittien ja koulukyytien toimivan melko huonosti ja jopa 8,9 % koki ne huonoiksi (Kuvio 5). Silti samalla 38,9 % koki ne melko hyväksi. Huomioitavaa on, että tässä ei ole eritelty esimerkiksi Kuopion ja pienempien maaseutupaikkakuntien julkisia liikennepalveluita, mikä voi vaikuttaa tulokseen.

Kuvio 5 Asuminen ja liikkuminen

Asunnot ja asuminen

Nuoret kommentoivat asuntoja eri osissa Pohjois-Savoa eri tavoin. Monilla pienemmällä paikkakunnilla todettiin asuntoja olevan ihan hyvin ja niiden hinnan olevan kohtuullinen. Myös asumisen väljyys koettiin hyväksi asiaksi. Yksittäisistä paikkakunnista asuntojen tilannetta kommentoitiin Iisalmessa ja Tervossa. Iisalmeen kaivattiin lisää vuokra- sekä opiskelija-asuntoja, sekä paremmin tietoa niiden tarjonnasta. Tervossa taas yksi vastaajista kertoi, että hänestä kuntaan kaivattaisiin sisäilmaltaan parempia vuokra-asuntoja ja enemmän erityisesti pieniä ja edullisia yksiöitä.

Kuopiossa nuorilla oli enemmän toiveita asumisen ja asuntojen suhteen. Nuoret kertoivat asunnon löytyvän helposti ja niitä olevan paljonkin vapaana, mutta kaupungin vuokratasoa pidettiin korkeana erityisesti yksioiden kohdalla ja opiskelijoiden tulotasoon nähden. Kaupungissa tapahtuvaa uudisrakentamista pidettiin hyvänä asiana, mutta nuoret kritisoivat näiden asuntojen hintatasoa ja kantoivat huolta siitä, että otetaanko rakentamisessa riittävällä tavalla huomioon luonnonläheisyyden säilyminen, esimerkiksi Neulamässä.

Julkinen liikenne

Julkisen liikenteen haasteet puhuttivat kaikkialla Pohjois-Savossa. Kauempana asuvat nuoret nostivat esille sen, että maalla ei pääse kulkemaan kuin vain kouluun. Kaikki muu vapaa-aika ja harrastuksiin kulkeminen piti toteuttaa esimerkiksi omalla autolla, jonka ajateltiin olevan lähes jokaisella. Paikallisliikenteen vähäisyys ja vuorojen epäkäytännöllisyys koettiin ongelmaksi muun muassa Iisalmessa ja Sonkajärvellä. Vaikka Kuopiossa monet nuoret olivat tyytyväisiä bussiaikatauluihin ja julkisilla liikkumisen mahdollisuuksiin, erityisesti kaupungin reunoilta liikkuminen koettiin hankalaksi, muun muassa Karttulasta ja Kurkimäeltä. Pari vastaajaa nosti epäkohdaksi sen, että liikenne on niin keskittynyt kaupunkialueelle ja yhteydet kulkevat keskustan kautta. Bussilippujen hintoja pidettiin myös korkeina. Vastauksissa toivottiin myös, että liikenneyhteyksiä

lähialueen kaupunkeihin, tavarataloihin ja Tahkolle parannettaisiin. Lisäksi vuoroja toivottiin lisää ilta- ja yö-aikaan ja toivottiin enemmän aikataulujen porrastamiseen kiinnitettävän huomiota.

Bussiliikenteen lisäksi nuoret kommentoivat junayhteyksiä. Raideliikennettä toivottiin enemmän etenkin Iisalmen suuntaan. Nuoret miettivät myös mahdollisuutta lähijunan kaltaiselle yhteydelle, joka kulkisi etelä-pohjoinen akselilla esimerkiksi Suonenjoelta Iisalmeen. Tämä helpottaisi heidän mukaansa esimerkiksi työmatkaliikennettä.

Autoilu

Nuoret kommentoivat haastatteluissa myös autoilua, ja siihen liittyviä kehityskohteita. Kommentit erosivat huomattavasti toisistaan Kuopiossa ja maaseudun alueella. Kuopiossa nuoret kommentoivat keskustassa ajamiseen liittyviä turvallisuusriskejä, kuten lukuisia tasa-arvoisia risteyksiä ja kadunvarsipeilien puuttumista monesta paikasta. Liikenneympyröiden ja -valojen lisääntyminen saivat sen sijaan kiitosta. Pysäköiminen koettiin kalliiksi ja hankalaksi keskustassa Savilahden kampuksen alueella sekä keskustassa, erityisesti talvella lumien vuoksi.

Maaseutualueilla asuvat nuoret taas kertoivat kokevansa pitkät välimatkat hankalaksi, johtuen etenkin julkisen liikenteen vähyydestä. Nuoret olivat kiinnittäneet huomiota myös teiden huonoon kuntoon, etenkin Ylä-Savon ja Leppävirran alueella. Nuoret keskustelivat myös siitä, että pääsääntöisesti soratiet, jotka ovat tietyn tiehoitokunnan tai maatilain hoidossa ovat paremmassa kunnossa kuin seututiet, joissa on liikennettä enemmän ja pohdittiin, kenen vastuulla näiden ylläpito on. Teiden kunto puhutti jonkin verran myös Kuopiossa.

Kevyt liikenne

Kuopiossa muutamat nuoret esittivät toiveita myös kevyen liikenteen väyliin liittyen. Yksi vastaajista toivoi esimerkiksi, että pyöräteihin panostettaisiin ja toinen mietti mahdollisuutta saada hiihto- ja juoksureiteille ylikulkusiltoja autoteiden ylitse. Yhden vastaajan mukaan kävelen ja pyöräillen liikkumista helpottaisi myös liikennevalojen muuttaminen toimivammiksi. Nuoret kommentoivat myös Vilku-fillareita, joita pidettiin hyvinä, vaikkakin niiden riittämätöntä määrää, toimimattomuutta ja huoltoa kritisoitiin paljon. Lisäksi kiinnitettiin huomiota tietoturvaluokien sovelluksessa. Kaupunkipyörien pysäkkejä toivottiin enemmän ja kauemmas keskustasta. Nuoret toivoivat myös, että huomiota alettaisiin kiinnittämään enemmän siihen, mihin pyöriä kasaantuu, kuten kouluille. Pyörien lisäksi Kuopioon toivottiin liikkumista helpottamaan sähköpotkulautoja. Pyöräkatu keskusta-Niirala akselilla sai kehuja, mutta pyöräteitä toivottiin myös enemmän.

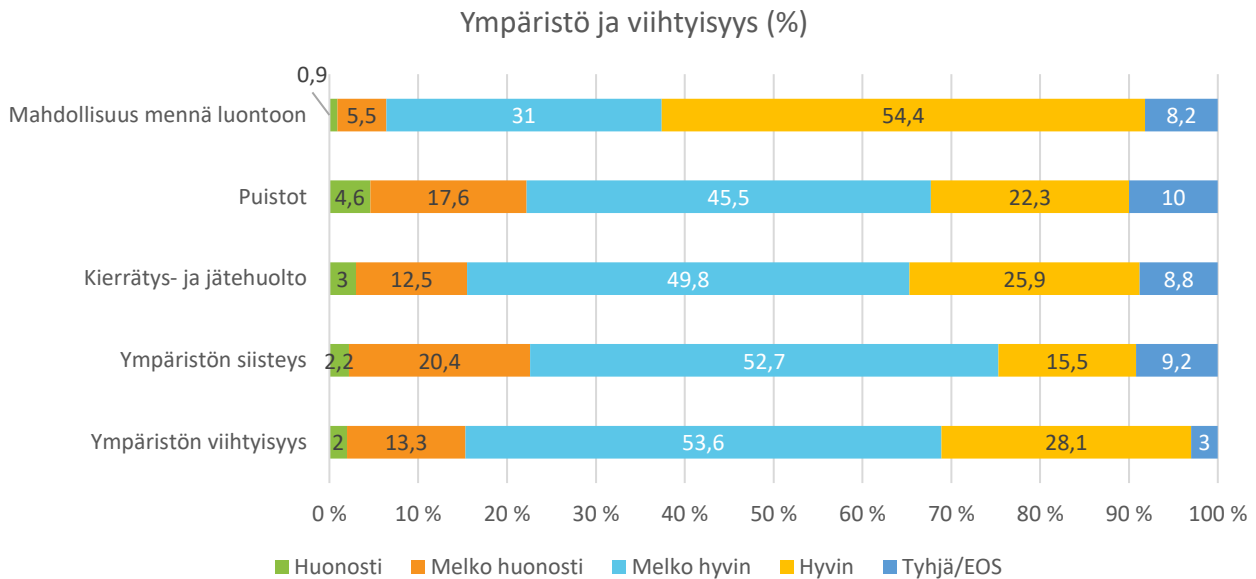
Tiivistelmä

- Asumiseen oltiin pääasiassa tyytyväisiä, väljyys positiivista
- Vuokrat vaihtelevia ja asunnon kuntoon nähden korkeita etenkin pienillä paikkakunnilla
- Maaseutupaikkakunnilla julkinen liikenne olematonta ja liikkuminen hankalaa, myös kaupunki-alueiden julkista liikennettä toivottiin kehitettävän
- Maaseudulla pitkät välimatkat haastavia ja tiet huonossa kunnossa
- Pyörätiet pääasiassa hyviä, mutta osa toivoi niitä lisää

3.6 Ympäristö

Vastaajista suurin osa koki ympäristön viihtyisyyden ja siisteyden melko hyväksi (53,6 %) tai hyväksi (28,1 %) (Kuvio 6). Myös kierrätys- ja jätehuollon todettiin toteutuvan hyvin. Pohjois-Savossa koettiin oleva hyvin

puistoja sekä mahdollisuuksia mennä luontoon, ja luonto koettiin tärkeäksi osaksi aluetta. Ympäristön siisteyden toivottiin parannusta, ja noin 20 % vastaajista koki siisteyden melko huonoksi.

Kuvio 6 Ympäristö ja viihtyisyys

Luonto ja puistot

Kyselyn perusteella luonto on nuorille merkittävä osa Pohjois-Savo. Nuoret kertoivat luonnon ja puistojen olevan heille tärkeitä muun muassa maisemassa ja ilmapiirin luomisessa sekä ajanviettopaikkana. Monet kehuivat etenkin Kuopion puistoja ja luontopolkuja ja puistoja toivottiin lisää. Lisäksi nuoret toivoivat leikkipuihin aitoja sekä panostusta viihtyvyyteen ja kunnostukseen. Nuoret toivoivatkin, että ulkoalueisiin kiinnitettäisiin myös jatkossa huomiota.

Nuorten mielestään ympäristö ja sen suojelu tulisi huomioida päätöksenteossa läpileikkaavasti, osaa nuorista ympäristöasiat huolettivatkin. Nuoret esimerkiksi toivoivat, ettei metsiä pidettäisi itsestäänselvyytenä vaan niihin kiinnitettäisiin huomiota muun muassa rakentamisessa ja hakkuissa. Erityisesti Kuopiossa asuvat nuoret kantoivat huolta ympäristöstä, esimerkiksi puistojen säilyttämisestä luonnontilassa, Finnulp-hankkeen vaikutuksista luontoon ja Kallaveteen sekä siitä, että luontoalueita jää liian vähän jäljelle rakentamisen takia.

Kaupunkialueiden viihtyisyys ja siisteys

Kyselyssä ja haastatteluissa nuoret mainitsivat useampia kaupunkialueen viihtyvyyden vaikuttavia tekijöitä. Esimerkiksi katutaiteen kerrottiin lisäävän kaupunkialueiden viihtyvyyttä. Useissa kunnissa Pohjois-Savossa nuoret olivat kuitenkin myös huomanneet katukuvassa päihteiden käyttöä ja jopa avointa huumekauppaa, jotka olivat herättäneet vastaajissa huolta ja turvattomuuden kokemuksia. Päihteiden käyttöön liittyen nuoret toivoivat lisää huumeruiskujen palautuspisteitä.

Yksittäisiä vastauksia saatiin myös muutamista kunnista. Esimerkiksi erityisesti Kuopiossa viheralueet olivat selkeästi nuorille tärkeitä ja ne lisäsivät viihtyvyyttä. Kiuruvedellä nuoret taas pitivät kaupungin omistamia rakennuksia huonokuntoisina, minkä nähtiin vaikuttavan myös kaupungin yleisilmeeseen. Rautalammille toivottiin myös enemmän väriä, lampuja ja muita vastaavia virkistämään kaupunkialueen yleisilmettä.

Nuoret kiinnittivät huomiota myös ympäristön siisteyteen, josta kokivat olevansa myös omalta osaltaan vastuussa. Vastauksissa nuoret toivoivat myös esimerkiksi lisää roskakoreja ja tuhkakuppeja etenkin bussipysäkkien yhteyteen. Kuopiolaiset vastaajat vaativat myös, että kaupungissa olisi enemmän ja paremmin saatavilla kierrätyspisteitä esimerkiksi muoville ja vaaralliselle jätteelle. Heistä kierrätykseen ja siisteyteen tulisi myös kannustaa aikaisempaa enemmän.

Tiivistelmä

- Luonto on merkittävässä roolissa nuorten elämässä, erityisesti Kuopiossa nousi esille viheralueiden tärkeys
- Ympäristön viihtyisyyteen panostaminen ja luonnon säilyttäminen tärkeää
- Päihteidenkäyttö oli huomattu ja toivottiin esim. humeruiskujen palautuspisteitä turvallisuuden vuoksi
- Ympäristön siisteys → enemmän kierrätyspisteitä, roskakoreja ja tuhkakuppeja

3.7 Viestintä ja tiedotus

Kyselyssä tai haastatteluissa nuorilta ei kysytty suoraan viestinnästä ja tiedottamisesta, mutta ne ja niihin erityisesti liittyvät puutteet olivat esillä nuorten vastauksissa kerta toisensa jälkeen. Tiedonvälittämistä nuorille toivottiin enemmän, aina vaikuttamismahdollisuuksista urheilutapahtumiin. Esimerkiksi moni mielenkiintoinen tapahtuma oli mennyt nuorilta ohi, kun niistä oli kuultu vasta jälkikäteen. Moni vastaaja ei myöskään ollut kuullut esimerkiksi Ohjaamon, Setlementin, Ystäväpalvelujen tai Tyttöjen Talon toiminnasta. Nuorten kokemuksen mukaan myöskään harrastuksista ja luontopoluista ei löydy helposti tietoa. Nuoret nostivat tässäkin esiin sen, että pitäisi tietää etukäteen mitä etsii ja haluaa. Koettiin, että erityisesti korona-aikana tiedon saaminen oli ollut hankalaa.

Nuoret kaipasivat selvyyttä siihen, mistä tietoa voisi saada, jotta palveluista, tapahtumista ja harrastusmahdollisuuksista ei kuultaisi vain sattumalta. Tietoa toivottiin laitettavan myös yhteen paikkaan, esimerkiksi yksittäiselle nettisivulle. Nettisivujen toteutukseenkin tulee kuitenkin kiinnittää huomiota, nuoret esimerkiksi kritisoivat Kuopion kaupungin sivuja, joiden vastaajat eivät kokeneet tavoittavan oikeita kohderyhmiä. Nuoret olivat myös kokeneet, että sivuilta on hankalaa löytää tiedotteita tai jättää palautetta.

Nuoret kertoivat etsivänsä tietoa monesti Instagramista ja Facebookista sekä muista sosiaalisen median alustoista. Tiedottamisessa pitäisikin nuorista hyödyntää some-kanavia enemmän, mutta myös ottaa huomioon nuoret, jotka eivät käytä näitä suosituimpia sovelluksia ja hyödyntää siksi lisäksi esimerkiksi Youtubea tai jopa Jodelia. Somen kautta tapahtuvaan tiedottamiseen tulisi myös ottaa mukaan lisää nuoria. Tapahtumien ja eri tilaisuuksien kohdalla nuoret kehottivat kiinnittämään huomiota sosiaalisessa mediassa erityisesti mainoksen ulkonäköön ja mainonnan riittävän aikaiseen aloitukseen.

Netin ja somen lisäksi nuoret toivoivat, että nuorille viestittäisiin enemmän koulujen ja nuorten käyttämien palveluiden kautta. Korkeakouluissa toivottiin esimerkiksi vaikuttamismahdollisuuksista viestimistä tiedotteiden kautta ja toisen asteen opiskelija henkilökunnan kautta. Nuoret nostivat esiin myös haasteen tavoittaa välivuodella tai työelämässä olevat nuoret. Tiedottamisen tueksi nuoret ehdottivat monessa yhteydessä myös tiiviin tietopakettien kokoamista. Paketti voitaisiin toimittaa suoraan kotiin, ja siinä voitaisiin esitellä kaikki mahdolliset nuorille suunnatut palvelut. Lähetetyssä esitteessä voisi olla myös esimerkiksi QR-koodeja palvelujen tarjoajien sivuille. Hyvänä esimerkkinä palvelujen kokoamisesta yhteen käytettiin supersyyslomaa,

jossa kaikki palvelujen tarjoajat ilmoittivat tapahtumista yhdessä paikassa. Nuorten mukaan tällainen tietopaketti olisi erityisen tärkeä uusille asukkaille.

Haastatteluissa nuorten kanssa keskusteltiin myös siitä, että paljon tietoa on tarjolla vain suomeksi, Savon Sanomien uutisoinnista lähtien. Tästä tuli monelle nuorelle tunne, etteivät he ole tervetulleita esimerkiksi tapahtumiin samoin kuin suomea puhuvat. Haastatellut kansainväliset opiskelijat kokivat hyväksi käytännöksi sosiaalisen median puolella sen, että tiedot esimerkiksi tapahtumista olivat ensin suomeksi ja sitten alla englanniksi.

Nuoret toivoivat, että tiedottamisen laajentamisen ja parantamisen lisäksi huomiota kiinnitettäisiin enemmän myös viestinnän sävyyn, esimerkiksi negatiiviseen uutisointiin toivottiin muutosta. Nuoret kaipaisivat mediaan näkyville myös nuorten näkökulmaa erityisesti positiivisessa valossa. Nuoret toivoivatkin näkevänsä aikaista enemmän erilaisissa elämäntilanteissa olevien nuorten haastatteluja ja arjen esittelyä. Median kautta voitaisiin nuorista myös edistää nuorten järjestämiä tapahtumia ja antaa nuorille palstatilaa. Sen lisäksi, että nuorista kirjoitettaisiin enemmän ja positiivisemmassa valossa, yksi nuori kommentoi kyselyssä, että kuntien on tärkeää myös viestiä laajemmin siitä, mikä omassa kunnassa on hyvin. Nuoret korostivatkin, että Pohjois-Savon alueelle ominainen lämminhenkisyys on varsinkin muualta tulevalle jopa ainutlaatuista, ja sitä ei voi pitää itsestäänselvytenä.

Tiivistelmä

- Tiedonvälitys ja viestintä ensiarvoisen tärkeää → jos ei ole tietoa, ei voi toimia ja vaikuttaa
- Tieto vaikeasti saatavilla
- Selvyyttä siihen, mistä tietoa voi saada, jotta tarvittaessa tietää esim. matalankynnyksen palveluiden sisällöstä nopeasti
- Sosiaalista mediaa toivottiin käytettävän enemmän tiedotukseen ja viestintään
- Nuorista uutisoinnin sävy tärkeässä roolissa asenteita → enemmän positiivisia uutisia
- Viestinnän saavutettavuus: kieli, sisältö, sijainti

4 OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN

4.1 Nuorten käsitykset kuulluksi tulemisesta

Kohtaamisissa ja kyselyssä nuorilta kysyttiin, mitä mieltä he ovat heidän äänensä kuulumisesta päätöksenteossa. Kyselyssä hieman yli puolet nuorista koki, että he voivat vaikuttaa kuntansa palveluihin ja toimintoihin jossain määrin ja noin viidennes paljon. Kuitenkin neljännes vastaajista koki, että heillä ei ole lainkaan mahdollisuutta vaikuttaa. Samoin kyselyyn osallistuneista vain 41,1 % koki, että heitä kuullaan ja heidän mielipiteensä huomioidaan suunnittelussa (32,6 %). Monet kyselyn vastaukset sekä haastattelujen kommentit toistivat samaa kaavaa: nuoria ei kuulla tarpeeksi.

Useammalla oli kokemus siitä, että nuorilta ei edes kysytä mielipidettä. Kokemus kuulluksi tulemisesta kuitenkin vaihteli, esimerkiksi osa jo osallistuvista aktiivisista nuorista koki saavansa äänensä kuuluviin. Useat nuorista kokivat joka tapauksessa, että kuulemisella ei ole vaikutusta. Aikuisilla ja nuorilla nähtiin olevan usein samoja päämääriä, mutta päätöksenteossa asiat eivät etene. Yksi kyselyyn vastanneista nuorista tiivisti tätä turhautumista toteamalla, että nuoria ”kuunnellaan”, mutta mitään ei toteuteta ja kaikki jää vain siihen ⁷. Yksittäisen nuoren vaikuttamismahdollisuuksia pidettiin myös heikkoina. Lisäksi nuoret kritisoivat päätöksentekoon liittyviä hyvä veli -verkostoja.

Kyselyyn vastanneista nuorista puolet olivat sitä mieltä, että nuorten osallistumismahdollisuuksia tulisi kehittää, eri mieltä väittämästä oli vain noin 4 prosenttia vastaajista, kun taas noin 45 prosenttia vastaajista oli jättänyt vastaamatta kysymykseen tai vastanneet ”en tiedä”. Sen lisäksi, että nuoret kaipasivat lisää mahdollisuuksia vaikuttaa, he näkivät osallistumisellaan päätöksentekoon myös muuta arvoa. Nuoret esimerkiksi pohtivat, että jos heiltä ei kysytä mielipidettä jo valmistelussa, ammattilaisten työ voi mennä hakoteille alusta lähtien. Nuoret toivoivatkin, että ammattilaiset eivät suunnittele asioita heidän puolestaan ja että he pääsevät mukaan jo asioiden suunnitteluvaiheessa. Suunnitteluun toivottiin mukaan erilaisia nuoria, eri työryhmiin jo juuritasolta lähtien siten. Vaikuttamaan pääseminen koettiin tärkeäksi myös siksi, että se tukisi kokemusta merkityksellisyydestä ja todistaisi, että nuoret otetaan todesta. Kyselyssä noin viidennes nuorista olikin kokenut, että heihin suhtaudutaan alentuvasti. Kohtaamisissa nuoret myös kommentoivat, että jos heidän mielipidettään ei kuunnella kunnissa eivätkä he pääse vaikuttamaan, ei paikkakunnalle kannata jäädä. Kyselyn perusteella vain noin kolmasosa nuorista koki, että heitä arvostetaan tasavertaisina kuntalaisina, heidän mielipiteensä huomioidaan suunnittelussa ja että heidän hyvinvointiinsa panostetaan. Alle puolet (41,1 %) kyselyyn vastanneista nuorista oli sitä mieltä, että heitä kuullaan ja heistä pidetään huolta.

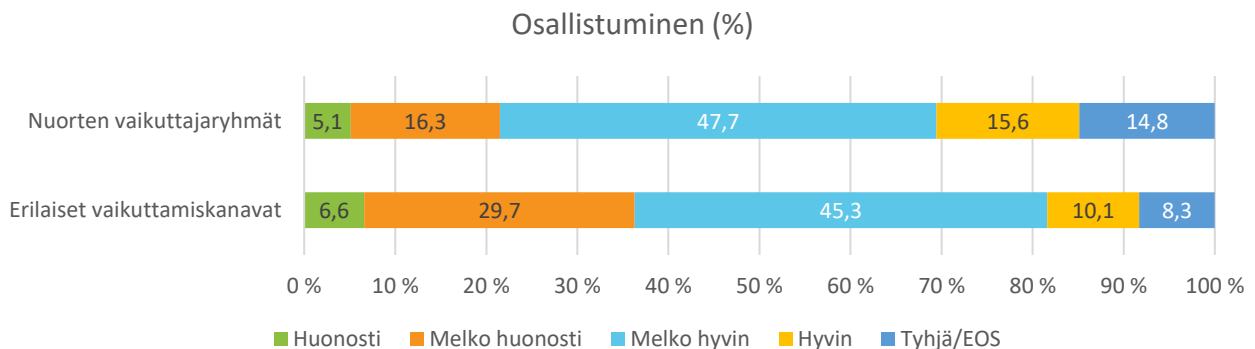
4.2 Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Vaikuttamisen mahdollisuudet ja tavat

Kyselyssä nuorilta kysyttiin, mitkä seikat ovat vaikeuttaneet heidän vaikuttamistaan eniten. Merkittävimpien syiden joukossa olivat aikuisten negatiivinen ja vähättelevä asenne nuorten osallistumista kohtaa ja se, ettei nuoria oteta vakavasti (31,4 %). Monia nuoria vaikuttaminen ei myöskään henkilökohtaisesti kiinnostanut (27,6 %). Ehdottomasti suurimmaksi vaikuttamista estäväksi tekijäksi tunnistettiin kuitenkin se, ettei nuorilla ole tietoa siitä, miten he voisivat osallistua. Tämä selittää sitä, miksi niin moni nuori ei osannut sanoa, tulisiko osallistumismahdollisuuksia jotenkin kehittää. Nuoret tuntuvat ylipäätään tuntevan mahdollisuutensa heikosti. Monet nuoret eivät tiedä missä ja miten he voivat vaikuttaa, ja he myös kokivat, ettei heille

⁷ Lainausta kyselyyn vastanneelta nuorelta.

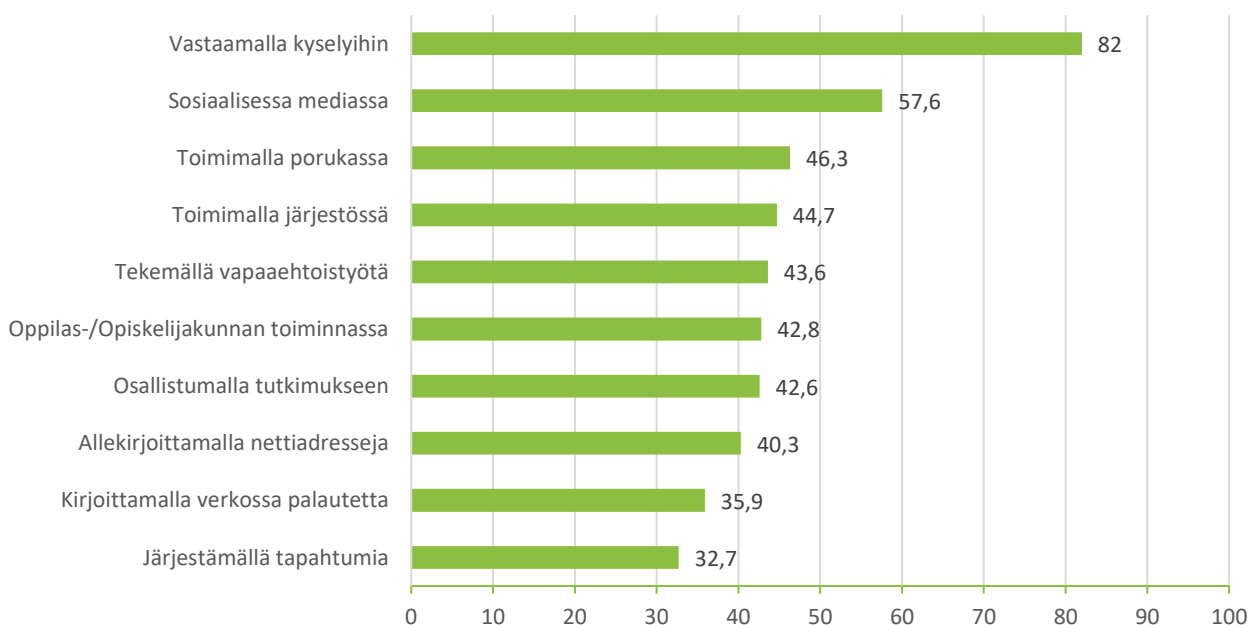
ole annettu tarpeeksi tietoa osallistumiseen tai vaikuttamismahdollisuuksista. Vaikuttaminen kunnan palveluihin ja asioihin oli heille tuntematonta. Osa vastaajista turhautti, että vaikuttamisen paikkoja piti etsimällä etsiä ja olemassa olevia vaikuttamisen mahdollisuuksia ei hyödynnetä. Tähän toivottiinkin muutosta ja sitä, että erilaisista vaikuttamismahdollisuuksista tiedotettaisiin aikaisempaa paremmin.

Kuvio 7 Osallistuminen

Kyselyn perusteella erilaiset vaikuttamiskanavat ja nuorten vaikuttajaryhmien toiminta olivat suurimman osaa vastaajista mielestä toteutuneet melko hyvin, mutta yli kolmannes oli tyytymättömiä tarjolla oleviin mahdollisuuksiin (Kuvio 7). Erilaisia vaikuttamisen kanavia ja ylipäätään vaikutusvaltaa toivottiin lisää. Nuoret kokivat, että vaikuttamista helpottaisi osallistumisen kynnyksen madaltaminen. Kynnystä voisi heistä madaltaa tekemällä osallistumisesta mielenkiintoisia ja helposti lähestyttävää, sekä siten, että osallistuminen ei olisi aina sitovaa ja paljon panostusta vaativaa. Nuorista myös anonyymien osallistumisen tulisi olla mahdollista. Hyvänä matalan kynnyksen kuulemisena nuoret pitivät sekä sosiaalista mediaa ja nettiä että jalkautumista nuorten pariin tekemään kyselyitä ja haastatteluja esimerkiksi tapahtumiin. Varsinkin nuorten luokse menemistä toivottiin lisää.

Nuoria kiinnostavat vaikuttamisen tavat, 10 suosituinta (%)

Kuvio 8 Vaikuttamisen tavat

Kyselyn ja haastattelujen perusteella nuoria kiinnostavat kaikki erilaiset vaikuttamisen menetelmät, erityisesti kyselyihin osallistuminen (Kuvio 8). Huomionarvoista on toki se, että nuoret vastasivat kyselyllä, joten se on hyvin todennäköisesti vaikuttanut myös siihen, että kyselyitä on pidetty jatkossakin hyvänä tapana vaikuttaa. Kyselyt vastaisivat kuitenkin moniin nuorten esittämiin tarpeisiin osallistumismahdollisuuksien suhteen. Nuoret toivoivat myös, että kyselyiden toteuttamisessa hyödynnettäisiin sosiaalista mediaa ja niitä välitettäisiin nuorille suoraan sähköpostilla. Kyselyihin liittyen nuoret pohtivat myös sitä, olisiko niihin vastaamiseen mahdollista kannustaa esimerkiksi lahjakortin arvonnalla tai muulla vastaavalla tavalla.

Kyselyn perusteella nuoret olivat melko tyytyväisiä erilaisiin nuorten vaikuttajaryhmiin, jollaiseksi luetaan esimerkiksi nuorisovaltuustot. Valtuustojen koettiin olevan tärkeä rooli nuorten mielipiteiden esille tuomisessa, ja ajateltiin, että nuorten on toisinaan helpompi kertoa asioitaan toiselle nuorelle. Toimintaan koettiin kuitenkin liittyvän myös rajoituksia. Muutamat valtuustossa itse toimivat nuoret kokivat, että heitä kuullaan vain erikseen kysyttäessä, kyselyjä ja valituksia ei lähetetä eteenpäin, kukaan ei ota heitä todesta ja heitä pidetään ”pentuina, jotka leikkivät demokratiaa”⁸. Muiden nuorten toimesta nuorisovaltuuston ongelmaksi koettiin taas se, että toiminta kiinnostaa vain pientä joukkoa, ja siihen pääsee vain rajallinen määrä nuoria. Nuoret pohtivat myös, pidetäänkö nuorisovaltuustotoimintaa liian sitouttavana, ja siksi siihen mukaan lähtemistä vieroksutaan. Toiminta kuitenkin herättää kiinnostusta nuorissa, sillä kyselyyn vastanneista nuorista neljännes vastasi voivansa käyttää valtuustoa vaikuttamiskanavanaan. Nuoret toivoivat, että valtuustojen toiminnasta tiedotettaisiin aikaisempaa enemmän, ja myös siitä huolehditaan, että myös valtuustoon kuulumattomat nuoret tulevat kuulluksi.

Osaa nuorista puhutti myös tuleva Pohjois-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto. Sen kautta nuorten pääsevän vaikuttamaan mielenterveyspalveluihin sekä viemään mahdollisesti asioita eduskuntaan saakka. Toisaalta pelkona oli, toimiiko tällainen valtuusto ja muodostuisiko siitä vain yksi biletysorganisaatio⁹ lisää. Vielä tuntematon maakunnallinen nuorisovaltuusto kiinnosti vaikuttamistapana kyselyyn vastanneista nuorista vain noin 15 prosenttia.

Nuorisovaltuustojen tavoin nuoret pohtivat paljon oppilas- ja opiskelijakuntien potentiaalia nuorten osallistumisen mahdollistamisessa, ja kyselyssä hieman alle puolet olivat kiinnostuneita osallistumaan sen kautta. Aktiivisemmat nuoret nostivat esiin sen, että yhdistys- ja opiskelijakuntakentällä luodaan mahdollisuuksia tavallistenkin opiskelijoiden vaikuttaa asioihin. Yksi vastaajista kertoi, että hän oli Savonian opiskelijana kokenut päässeensä vaikuttamaan myös alueelliseen ja valtakunnalliseen opiskelijoiden asemaan. Muutamat haastatellut nuoret olivatkin kokeneet vaikuttamismahdollisuuksiensa heikentyneen huomattavasti valmistumisen myötä. Oppilas- ja opiskelijakuntien ongelmaksi tunnistettiin se, että toisia nuoria on vaikea saada mukaan. Jotkut pelkäsivät myös sitä, että näiden ryhmien puheenjohtajat jyräävät muiden mielipiteet omilla kannoillaan. Joka tapauksessa eri tahojen ja päätöksentekijöiden toivottiin tekevän enemmän yhteistyötä opiskelijakuntien ja oppilaitosten kanssa. Kouluissa toivottiin hyödynnettävän enemmän myös ideaalikojoja. Nuoret kuitenkin peräänkuuluttivat sitä, että jonkun tulisi oikeasti huolehtia näistä laatikoista ja viedä asioita eteenpäin.

Nuoret kommentoivat vastauksissaan myös äänestämistä ja kuntien valtuustojen toimintaa. Muutaman kyselyyn vastanneista korostivat, että kunnallisvaaleissa he aikoivat äänestää nuorten ääntä edustavaa ehdokasta, joka myös edistää nuorten asiaa. Iisalmelainen vastaaja olikin kokenut ongelmaksi sen, että kunnanvaltuustossa on liian vähän nuoria valtuutettuja. Jotkut nuorista kaavailivat myös itse asettuvansa ehdolle ja

⁸ Lainausta nuorten haastattelusta.

⁹ Lainausta nuorten haastattelusta.

osallistuvansa puoluepolitiikkaan. Kyselyyn vastanneista nuorista puoluetoiminta kiinnosti joka viidettä. Yleisemmin nuoret vaativat, että kynnystä olla yhteydessä päättäjiin tulisi madaltaa ja palautteen antamista heille helpottaa. Nuorten ja päättäjien välisiin keskustelutilaisuuksiin oli kiinnostunut osallistumaan 31,9 % ja päättäjiin olemaan yhteydessä 19,1 % nuorista.

Edellä mainittujen lisäksi nuoret nimesivät myös muita itseään kiinnostavia vaikuttamistapoja, kuten hyvän tekeväisyyden, erilaisten tapahtumien järjestämisen, taloyhtiön kokouksiin osallistumisen, kuntalaisaloitteen laatimisen ja taiteen keinoin vaikuttamisen. Lisäksi nuoret toivoivat, että heille annettaisiin rahaa, johonkin hyväksi kokemaansa kohteeseen käytettäväksi. Nuorten kanssa keskusteltiin myös kokemusasiantuntijoista, joita he toivoivat hyödynnettävän enemmän, esimerkiksi päihdevalistuksessa. Toimintamalli koettiin ihmislähtöisemmäksi, ja nuoret kertoivat olevansa itse kiinnostuneita olemaan tällaisessa roolissa. Myös kirjoittaminen lehtiin sekä mielipidepalstat, etenkin pienempien kaupunkien lehdissä, koettiin mahdolliseksi vaikuttamisen muodoksi. Jotkut vastaajista kokivat tärkeäksi itse kannustaa toisia osallistumaan ja vaikuttamaan.

Vaikuttamisen kohteet

Erilaisilla vaikuttamisen tavoilla nuoret haluavat ottaa kantaa ja vaikuttaa moniin erilaisiin asioihin. Kyselyn perusteella nuoret haluavat erityisesti arkeensa liittyviin asioihin, kuten vapaa-ajan toimintaan (48,8 %), harrastusmahdollisuuksiin (47,2 %) sekä koulun ja oppilaitoksen asioihin (46,4 %), mutta myös laajemmin palveluihin, kuten liikenteeseen ja sotepalveluihin vaikuttaminen kiinnosti noin kolmannesta vastaajista. Terveyspalveluista nuoret kokivat tärkeäksi erityisesti mielenterveyspalveluista keskustelemisen, enemmän tietoa ja vertaiskokemusta toivottiin myös mm. päihdeistä, ADHD:sta ja autismikirjoista. Nuoret halusivat olla välittämässä näistä aiheista itse tietoa, mutta he toivoivat myös vertaisryhmiä.

Nuoret kokivat tärkeäksi tasa-arvoasioihin vaikuttamisen, nuoret halusivat esimerkiksi ajaa eri vähemmistön asiaa ja saada omalle paikkakunnalle Pride. Nuoret halusivat vaikuttaa myös ympäristöasioihin, ja he kokivat, että ympäristön siisteyteen he voivat vaikuttaa omalla toiminnallaan ja moni oli nimennyt sen myös vaikuttamiskeinoksi kyselyssä. Ympäristöasioita haluttiin tarkastella myös Suomen ja EU:n tasolla. Tiivistäen voidaan sanoa, että nuoret haluavat vaikuttaa käytännössä kaikkeen. Useimmissa kunnissa nuoret toivoivat ja vaativat, että heitä kuunneltaisiin enemmän ja että he pääsisivät vaikuttamaan ja tuomaan nuorten näkökulmaa päätöksentekoon eri kanavien kautta.

Tiivistelmä

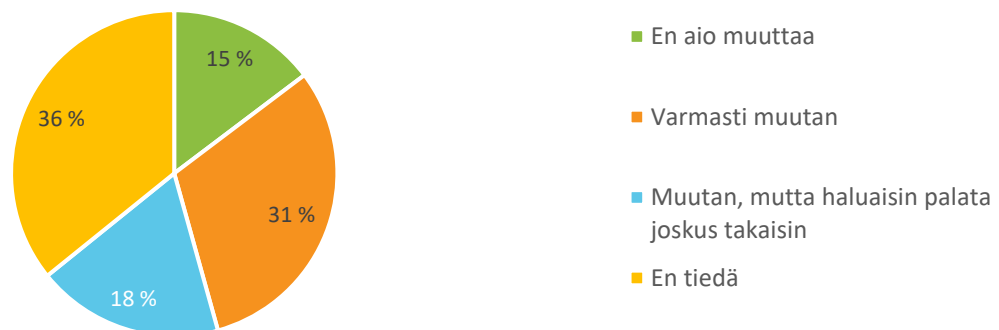
- Kaivataan lisää tietoa vaikuttamisen mahdollisuuksia ja tavoista sekä muutosta aikuisten negatiivisiin ja vähätteleviin asenteisiin
- Erilaisia, monipuolisia ja matalan kynnyksen vaikuttamistapoja lisää
- Vaikuttaa halutaan kaikkeen, mutta erityisesti omaan arkeen ja itselle tärkeisiin teemoihin → nuorten ääntä/näkökulmaa enemmän
- Osallistumisen tulee olla vaikuttavaa ja alkaa riittävän varhaisessa vaiheessa

5 TULEVAISUUS POHJOIS-SAVOSSA

5.1 Asuminen tulevaisuudessa Pohjois-Savossa

Kyselyssä nuorilta kysyttiin, miten todennäköisesti he tulevat muuttamaan Pohjois-Savosta seuraavan 10 vuoden aikana: noin kolmannes vastanneista ei vielä tiennyt, 14,3 % ei aikonut muuttaa pois ja 18 % aikoo muuttaa pois, mutta haluaisi palata vielä takaisin (Kuvio 9). Yli 30 % vastanneista aikoi varmasti muuttaa pois. Merkittävimmät syyt muuttaa pois olivat oma työ (31,1 %) tai opiskelupaikka (40,3 %). Opiskelujen merkitys muuttamisessa on varmasti korostunut siksi, että niin monet vastaajista olivat opiskelijoita. Työmahdollisuudet, ura ja opiskelupaikan saanti koettiin merkittäväksi tulevaisuuden asuinpaikan valinnan suhteen myös haastatteluissa.

Arvio miten todennäköisesti tulet muuttamaan pois Pohjois-Savosta seuraavan 10 vuoden aikana.

Kuvio 9 Muuttaminen pois Pohjois-Savosta

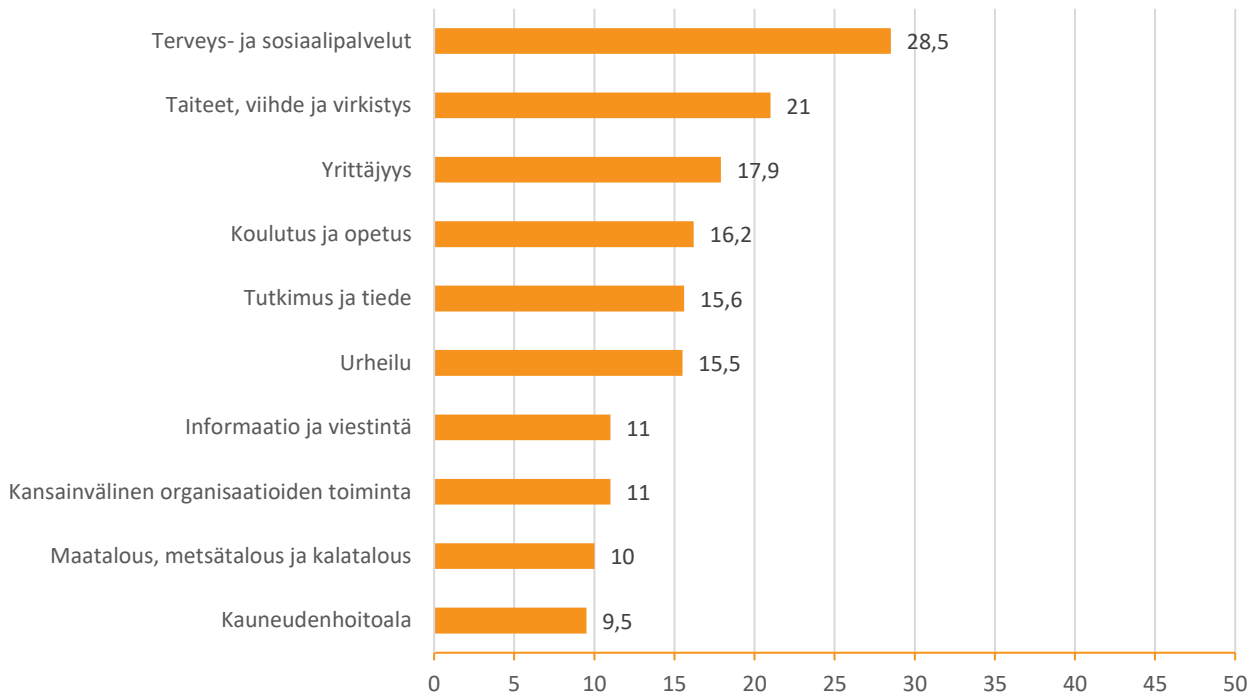
Nuoret kaipasivat töitä ja kantoivat huolta niiden vähyydestä nyt ja tulevaisuudessa monilla paikkakunnilla, muun muassa Iisalmissa, Juankoskella, Kiuruvedellä, Pielavedellä, Tervossa sekä Siilinjärvellä. Maakunnan työllistymismahdollisuuksia pidettiin myös yleisellä tasolla huonompina ja muutamilla paikkakunnilla myös hyvin yksipuoleisina muuhun Suomeen verrattuna. Esimerkiksi teollisuusyritysten ja taidealojen, kuten kuva- ja media-alan näkökulmasta joissain paikkakunnilla työpaikkoja on todella vähäisesti. Isompien kaupunkien eduiksi työelämässä koettiin paremmat palkat ja mahdollisuus verkostoitua erityisesti taidealalla. Moni nuori oli huolissaan tulevaisuuden työllistymisensä suhteen ja pohti, voiko alueelle jäädä edes asumaan, jos töitä ei ole valmistumisen jälkeen. Myös työmatkojen pituus puhututti. Pohdittiin, etenkin Iisalmissa, että jos polttoaineen hinta kallistuu, onko enää varaa liikkua maalta töihin.

Kyselyssä nuorilta kysyttiin, millä aloilla he olisivat kiinnostuneita työskentelemään alueella tulevaisuudessa. Kiinnostavin ala oli terveys- ja sosiaalipalvelut (28,5 %) (Kuvio 10). Tämän jälkeen tulivat taiteet, viihde ja virkistys (21 %), urheilun ja liikunnan (17,9 %) ja koulutus ja opetus (16,2 %). Muita kiinnostavia aloja olivat muun muassa insinöörinä työskentely sekä metsäala, koodaus, historia ja tutkimus, kansainväliset järjestöt ja turvallisuusala. Nuorista 11,2 % vastasi suoraan, etteivät he ole kiinnostuneita työskentelemään alueella ollenkaan.

Merkittäviksi syiksi muuttaa nuoret nimesivät myös muun muassa ammattikoulun ja itseä kiinnostavan opiskelualan puute omalta paikkakunnalta. Maakunnan sisällä muuttamisen lisäksi monet harkitsivat myös muuttoa toisaalle opiskelemaan, vaikka erityisesti Kuopion opiskelumahdollisuuksiin oltiin tyytyväisiä. Esimerkiksi Helsinki, Tampere, Turku, Oulu ja ylipäätään ”etelä” nimettiin kiinnostavaksi vaihtoehdoiksi ja yksittäisiä vastaajia kiinnosti myös opiskelu ulkomailla. Muuton syyksi saatettiin nimetä myös se, että itseä kiinnostavaa

alaa ei voi opiskella Pohjois-Savossa. Useampaa vastaajaa kiinnosti opiskelu poliisiksi, opettajaksi tai eläinlääkäriksi, mutta yksittäisissä vastauksissa nuoret nimesivät myös muita aloja kuten teatterikorkean sekä agronomian, asianajajan, arkeologian, astrofysiikan, psykologian, sarjakuva-alan, taidehistorian ja vaatesuunnittelijan opinnot. Kyselyyn vastanneista nuorista 61 % opiskelisi Pohjois-Savossa unelmiensa ammattiin, jos se olisi mahdollista.

Tulevaisuudessa nuoria kiinnostavat alat, 10 suosituinta (%)

Kuvio 10 Tulevaisuudessa kiinnostavat alat

Työ- ja opiskelumahdollisuuksien lisäksi nuoret mainitsivat maakunnasta poismuuttamisen syyksi sen, että paikkakunta, jossa he nyt asuvat, on liian pieni. Isommat kaupungit kiinnostivatkin nuoria vaihtelun vuoksi. Tällaisissa paikoissa ajateltiin olevan myös paremmat liikenneyhteydet sekä enemmän tekemistä ja tapahtumia (opiskelijoille), ja niitä pidettiin viihtyisämpinä ja avoimempina. Erityisesti pääkaupunkiseutu nousi vahvasti esiin: tämän hetken asuinkunta on kaukana pääkaupunkiseudusta, jossa työllistyminen ja matkustaminen on helpompaa. Parempi sijainti koettiin tärkeäksi myös muiden kaupunkien osalta. Osalla muuton syynä saattoi olla vain halu nähdä muutakin maailmaa tai esimerkiksi perhe tai puoliso. Kaksi jälkimmäistä olivat hyvin pienissä rooleissa kyselyn vastauksissa.

Osa nuorista oli sitä mieltä, etteivät he aio muuttaa pois Pohjois-Savosta. Useamman toive olikin, ettei muutta tarvitsisi esimerkiksi työmahdollisuuksien takia. Monilla oli halu pysyä sukulaisten lähellä ja sijaintia pidettiin optimaalisena. Muutto koettiin myös isona muutoksena. Poismuuttavien tämänhetkinen paikkakunta oli asuinluvuiltaan useimmiten pieni. Näissä paikoissa (Kiuruvesi, Karttula, Rautalampi) nuoret kokivat myös, että palveluiden ja sitä myötä mahdollisesti myös työpaikkojen katoaminen saa yhä useamman muuttamaan toisaalle. Usealla paikkakunnalla Ylä-Savossa poismuuttaminen koettiin ainoaksi ratkaisuksi, ja paluu epärealistiseksi. Tässä on otettava huomioon kuitenkin se, etteivät kaikki haastatellut tai kyselyyn vastanneet nuoret eritelleet sitä, aikovatko muuttaa Pohjois-Savon sisällä vai kokonaan maakunnasta pois.

5.2 Pohjois-Savo tulevaisuudessa nuorten silmin

Kymmenen vuoden kuluttua noin puolet nuorista näki oman tämän hetken asuinkunnan tärkeänä osana ”kulttuuriperintöä” ja osana omaa historiaa. Kolmasosalle paikkakunta merkitsi yhteisöllisyyttä ja elämän ihmissuhteita. Viidesosa nuorista näki itsensä työskentelemässä alueella 10 vuoden kuluttua, vaikka toisaalta toinen viidesosa ei nähnyt asuinkunnalla mitään erityistä roolia elämässään. 24,3 % arvioi työskentelevänsä alueella osittain tai pääsääntöisesti ja 22,2 % asuvansa alueella. Huomioitavaa ja samalla hälyttävää on, että noin puolet vastaajista muuttaa alueelta pois ja alle puolet heistä näkee paluumuuton mahdollisena

Haastatteluissa nousi esille se, että vaikka nuoret muuttaisivat pois alueelta, he näkevät sen potentiaalisena lomailukohteena ja jotkut esimerkiksi haluaisivat mökin kotipaikkakunnalta. Toisaalta ystävät ja perhe pitävät nuoret paikkakunnalla, kun taas ystävien puute ajaa muualle. Haastatteluissa nousi esille myös se, että paluu paikkakunnalle on kyllä mahdollinen, kunhan ensin saa hankittua vähän kokemuksia muualta. Monella olisi halu asua alueella, kunhan töitä on ja palvelut säilyvät. Kyselyssä yksittäiset nuoret myös totesivat haluavansa itse vaikuttaa alueensa vetovoimaisuuteen ja kehittämiseen päätöksenteon, yritystoiminnan ja verotulojen tuomisen sekä omasta kunnasta positiivisen viestin lähettämisen kautta.

Moni nuori kantaa huolta alueen tulevaisuudesta. Aluekehityksen näkökulmasta nuoria pelottaa väestöliike isompiin kaupunkeihin ja pienempien paikkakuntien palveluiden heikentyminen. Asiat menevät eteenpäin muualla, mutta pienemmillä paikkakunnilla kehitys tuntuu pysähtyneen tai jopa taantuneen. Nuoret toivoivat, että palveluiden tilannetta tarkasteltaisiin koko alueen kannalta, ja palveluita sekä kouluja pidettäisiin yllä myös pienemmissä kunnissa. Osa nuorista nimesi pelokseen sen, että kohta maakunnassa on vain Kuopio ja kaikki palvelut sen alla. Toisaalta Kuopiossa kehitys näkyy positiivisena. Myös pienen ja ison paikkakunnan erilaisia mahdollisuuksia pohdittiin. Nuorilta nousi isoja kysymyksiä alueisiin liittyen: mistä saada raha kaikkien kehitykseen?

Tiivistelmä

- Vastaajista noin puolet muuttaa pois ja alle puolet heistä harkitsee muuttavansa takaisin
- Merkittävimmät syyt muuttaa pois: työ tai opiskelu
- Moni haastatelluista poismuuttava asui pienellä paikkakunnalla
- Yli puolet opiskelisi alueella, jos se olisi mahdollista
- Suosituin ala maakunnassa olisi terveys- ja sosiaalipalveluiden puolella, toisena taiteet, viihde ja virkistys
- Työllistymismahdollisuuksien vähäisyys huoletti monia ja tämä vaikutti myös tulevaisuuden asuinpaikan valintaan
- Huoli aluekehityksestä, väestöliikkeestä isompiin kaupunkeihin ja palveluiden heikentymistä nousi esille etenkin pienillä paikkakunnilla

6 YHTEENVETO

Hyvin laajasta ja kirjavasta aineistosta löytyy paljon tietoa. Tästä huolimatta nuorten toiveet maakunnalle on mahdollista tiivistää muutamaa keskeisimpään:

- Nuoret toivoivat, että Pohjois-Savo olisi ilmapiiriltään ja asenteeltaan nuoria kohtaan positiivisempi ja erilaisuuden paremmin hyväksyvä
- Lisää saavutettavia (helpompi pääsy, sijainti, hintataso ja kieli) ja matalamman kynnyksen palveluja, erityisesti mielenterveyspalveluihin
- Lisää kaivattaisiin tapahtumia ja ajanviettopaikkoja, jossa nuoret saavat olla → tärkeää huomioida saavutettavuus sekä eri-ikäiset ja eri sukupuolia olevat nuoret
- Työ- tai opiskelumahdollisuudet ovat merkittävimmät syyt muuttaa pois, niitä tulisi kehittää → töitä kaivataan erityisesti pienemmille paikkakunnille ja ne ovat nuorten silmissä merkittävässä roolissa kunnan elinvoiman ylläpitäjänä
- Enemmän tietoa ja viestintää kaikesta sekä neuvontaa ja tukea saavutettavasti → tiedot esim. yhdellä nettisivulla ja levitystä sosiaalisen median ja oppilaitosten kautta
- Nuoret kaipaavat lisää tietoa osallistumismahdollisuuksistaan ja monipuolisia ja matalan kynnyksen vaikuttamistapoja → Muutos myös aikuisten asenteisiin, nuoret otetaan aidosti ja vaikuttavasti mukaan ja kohdataan

Kaikkia tässä koosteessa esitettyjä toiveita ei ole mahdollista lähteä toteuttamaan. Aineistonkeruuseen käytetty pitkä aika on myös tehnyt sen, että moniin nuorten esittämiin tarpeisiin ja toiveisiin on jo ehditty vastaamaan. Esimerkiksi Kuopioon saatiin kaivatut sähköpotkulaudat, kun taas toiveisiin mielenterveyspalvelujen kehittämisestä vastaa osaltaan POSOTE20 *Tulevaisuuden sote-keskus* -hankkeen pian alkava kokeilu, jossa psykiatriset sairaanhoitajat jalkautuvat kouluihin auttamaan masennus- ja ahdistusoireista kärsiviä lapsia ja nuoria¹⁰. Nuorten vastausten perusteella monet asiat ja palvelut ovat myös hyvin, tärkeää onkin ylläpitää niitä ja huolehtia siitä, että nuoret tietävät niistä. Kuitenkin nuorten kommentit esimerkiksi mielenterveyspalveluihin pääsemisestä, päihteistä, kiusaamisesta ja aikuisten vähättelevästä asenteesta ovat hälyttäviä, ja vaativat vakavasti ottamista.

Tässä koosteessa on mainittu kymmeniä konkreettisia tekijöitä, jotka vaikuttavat nuorten viihtyvyyteen ja haluun jäädä opiskelemaan, elämään ja asumaan Pohjois-Savoon. Kyselyn perusteella puolet nuorista harkitsevat muuttavansa pois, ja alle puolet tästä joukosta harkitsee palaavansa. Monet haluavat kuitenkin jäädä, kunhan elämisen edellytykset säilyvät. Nuorten huolet ja toiveet kannattaakin huomioida, ja jatkossakin kysyä ja keskustella heidän kanssaan siitä, miten heidän mielestään Pohjois-Savosta ja omasta kunnasta voitaisiin tehdä parempi paikka nuorille.

¹⁰ ”Apua siellä, missä sitä eniten tarvitaan – Psykiatriset sairaanhoitajat aloittavat toimintansa osassa Pohjois-Savon alueen kouluissa”. [POSOTE20 -hankkeen uutiset](#) 28.04.2022.

7 LIITTEET

LIITE 1 - Parempi Pohjois-Savo nuorille -kyselyn kyselylomake

Parempi Pohjois-Savo nuorille

Tervetuloa vastaamaan Parempi Pohjois-Savo nuorille -kyselyyn!

Kyselyyn vastaamalla voit

- vaikuttaa siihen, mihin suuntaan omaa asuinkuntaasi ja Pohjois-Savoa kehitetään
- tuoda esiin epäkohtia ja kehittämistarpeita, esim. palveluihin, liikenteeseen tai muihin teemoihin liittyen
- osallistua elokuvalippujen arvontaan. Arvomme toukokuussa 2021 yhteensä 10 voittajaa, jotka kukin saavat kaksi elokuvalippua.

Kyselyyn vastaaminen

- kyselyyn vastaamiseen on hyvä varata aikaa noin 15 minuuttia
- osallistuminen on täysin vapaaehtoista
- vastaaminen on nimetöntä, eikä sinua voi tunnistaa vastauksistasi
- jos haluat osallistua arvontaan, voit jättää yhteystietosi kyselyn lopussa. Näitä tietoja ei yhdistetä vastauksiin.

Kysely on avoinna 16.5.2021 saakka.

Kysely on osa Nuoret pohjoissavolaiset tulevaisuudentekijät -hanketta, joka kohdistuu Pohjois-Savon kehittämiseen siten, että se vastaisi jatkossa entistä paremmin nuorten odotuksia ja tarpeita. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto ja Pohjois-Savon kehittämisrahasto.

Vahvistan vapaaehtoisen osallistumiseni tähän tutkimukseen	Hyväksy
--	---------

Taustatiedot	
Syntymävuosi	**vuosiluvut 2008–1990**
Asuinkunta/alue	**kuntavaihtoehdot aakkosjärjestyksessä ja ”muu, mikä”-vaihtoehto**
Asuminen	Vanhempien, vanhemman tai muun huoltajan kanssa ”Kimppakämpässä” ystävien tai sisarusten kanssa Yksin (myös soluasunto) Avio- tai avoliitossa, lapseton Avio- tai avoliitossa, lapsia Lapsen/lasten kanssa, ei puolisoa Muu, mikä _____

Elämäntilanne	Opiskelen (koululainen, opiskelija) Olen työssä Olen työtön Olen työpajatoiminnassa tai vastaavassa Olen poissa työelämästä (asevelvollisuus, lasten kotihoito, työkyvytön, tms) Muu, mikä _____
Koulutus (suoritettu tai menossa)	Peruskoulu Lukio/ylioppilas Ammatillinen oppilaitos Ammattikorkeakoulu Yliopisto Muu, mikä _____

Mielikuvat	
<p>Valitse seuraavista ne vaihtoehdot, jotka kuvastavat mielestäsi asuinkuntaasi.</p> <p>Uudistuva Turvallinen Vaikea liikkuminen Tyhjä Yhteisöllisyys Luonto Tulevaisuuden voimavara Päihteen Ympäristöystävällisyys Moderni Hyvä elämä Viihtyisyys Helppo liikkuminen Vapaus Ahkeruus Avoimuus Perinteet Aitous Osaaminen Syrjäytyminen Tylsä Vaihtelu Rikollisuus Kulttuuri Stressi</p>	<p>Voit valita niin monta vaihtoehtoa kuin on tarpeen.</p>
<p>Vapaa sana. Tähän voit halutessasi perustella tai täsmentää vastaustasi.</p>	

Miten tyytyväinen olet asuinkuntaasi?	Erittäin tyytymätön Melko tyytymätön En tyytymätön, enkä tyytyväinen Melko tyytyväinen Erittäin tyytyväinen
Oletko ylpeä asuinkunnastasi	Kyllä En En osaa sanoa
Millainen imago (mielikuva) asuinkunnallasi mielestäsi on?	Erittäin negatiivinen/huono Melko negatiivinen/huono Neutraali (ei hyvä eikä huono) Melko positiivinen/hyvä Erittäin positiivinen/hyvä
Vapaa sana. Tähän voit halutessasi perustella tai täsmentää vastauksiasi.	
<p>Arvioi miten samaa mieltä olet seuraavien asioiden kanssa.</p> <p>Nuoria arvostetaan tasavertaisina toimijoina</p> <p>Nuoria kuullaan</p> <p>Nuoriin luotetaan</p> <p>Nuorten mielipiteet huomioidaan asioiden suunnittelussa (esim. koulut, kunnan toiminnot, palvelut, harrastukset)</p> <p>Nuorten hyvinvointiin panostetaan</p> <p>Nuorista pidetään huolta</p> <p>Nuoria holhotaan</p> <p>Nuoriin suhtaudutaan alentuvasti</p> <p>Nuorten mielipiteitä vähätellään</p> <p>Nuorten käsitykset sivuutetaan</p> <p>Nuoria syyllistetään</p> <p>Nuoria ei arvosteta</p>	Valitse vaihtoehdot, joista olet samaa mieltä tai jotka pitävät mielestäsi osittain paikkansa asuinkunnassasi.
Vapaa sana. Tähän voit halutessasi perustella tai täsmentää vastaustasi.	

Palvelut	
Arvioi miten hyvin seuraavat asiat ja palvelut toteutuvat asuinpaikkakunnallasi	
<p><i>Sosiaali- ja terveyspalvelut</i></p> <p>Koulu- tai oppilaitosterveysterveystoiminta</p> <p>Mielenterveyspalvelut</p> <p>Muut terveydenhoitopalvelut (esim. päivystys, terveyskeskuspalvelut)</p> <p>Hammashoito</p> <p>Sosiaalipalvelut (esim. toimeentulotuki, perhepalvelut)</p>	<p>Huonosti</p> <p>Melko huonosti</p> <p>Melko hyvin</p> <p>Hyvin</p>

<p><i>Koulutus ja työllistyminen</i> Koulutusvaihtoehdot Opetus ja koulutus (esim. laatu, toteutusmenetelmät – etäopiskelu) Nuorten tukipalvelut (esim. työllistyminen, neuvontapalvelut) Työvoimapaalvelut (esim. työpaikan haku, ammatinvalinta, oppisopimuskoulutus)</p>	<p>Huonosti Melko huonosti Melko hyvin Hyvin</p>
<p><i>Vapaa-aika ja harrastukset</i> Harrastusmahdollisuudet Liikunta- ja urheilupalvelut (esim. liikuntapaikat, liikuntaharrastusvaihtoehdot) Kulttuuripalvelut (esim. teatteri/elokuvat, teatteri-/konserttimatkat, tapahtumat) Kirjastopalvelut Nuorisotilat (esim. nuorisotalo, kerhotila, tila missä viettää aikaa)</p>	
<p><i>Kaupat ja muut palvelut</i> Päivittäistavarakauppa (esim. ruoka) Erikoisliikkeet ja tavaratalot Poliisipalvelut (esim. passi, luvat) Asevelvollisuus/siviilipalvelusasiat</p>	
<p><i>Asuminen ja liikkuminen</i> Asuminen (esim. vuokra-asuntojen saatavuus, asuminen palveluiden lähellä) Liikennepalvelut (esim. linja-autoreitit, koulukyydit) Pyöräily- ja jalankulkuväylät Autoilu</p>	
<p><i>Ympäristö ja viihtyisyys</i> Ympäristön viihtyisyys Ympäristön siisteys Kierrätys- ja jätehuolto (esim. jätteiden lajittelu, roskikset) Puistot (esim. skeittipuistot, leikkiapuistot) Mahdollisuus mennä luontoon (esim. metsät)</p>	
<p><i>Osallistuminen</i> Erilaiset vaikuttamistavat (esim. palautekanavat, kuulemistilaisuudet, kyselyt) Nuorten vaikutusryhmät (esim. nuorisovaltuusto)</p>	
<p>Onko jokin asia (esim. palvelu), joka kunnasta puuttuu?</p>	
<p>Arvioi miten hyvin nuoret voivat vaikuttaa paikkakuntasi palveluihin ja toimiin?</p>	<p>Ei lainkaan Melko vähän Jossain määrin Melko paljon Erittäin paljon</p>
<p>Vapaa sana. Tähän voit halutessasi perustella tai täsmentää vastaustasi.</p>	

Tulevaisuus	
Jos olisi mahdollista, niin opiskelisitko Pohjois-Savossa unelmiesi ammattiin? (Eli, jos alueelta löytyisi toivomasi ammattikoulu, korkeakoulu tai yliopisto)	Kyllä En En osaa sanoa
Jos tiedät jo, että olet hakeutumassa opiskelemaan toiselle paikkakunnalla, miksi?	
Valitse ne alat, joilla olisit kiinnostunut työskentelemään tulevaisuudessa Pohjois-Savossa	Hallinto- ja tukipalvelut Vesihuolto, jätevesihuolto, jätehuolto, ympäristön puhtaanapito Kaivostoiminta ja louhinta Informaatio ja viestintä Kansainvälinen organisaatioiden ja toimielinten toiminta Kiinteistöalan toiminta Kuljetus ja varastointi Maanpuolustus Rahoitus- ja vakuutustoiminta Teollisuus Tukku- ja vähittäiskauppa Moottoriajoneuvojen korjaus Majoitus- ja ravitsemustoiminta Maatalous, metsätalous ja kalatalous Koulutus ja opetus Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytystoiminta Tutkimus ja tiede Rakentaminen Taiteet, viihde ja virkistys Terveys- ja sosiaalipalvelut Kauneudenhoitoala Urheilu Yrittäjyys jollakin alalla En ole kiinnostunut työskentelemään Pohjois-Savossa Muu, mikä _____
Vapaa sana. Tähän voit halutessasi perustella tai täsmentää vastauksiasi.	
Arvioi, miten todennäköisesti tulet muuttamaan pois Pohjois-Savosta seuraavan 10 vuoden sisällä	En aio muuttaa Varmasti muutan Muuta pois, mutta haluaisin palata joskus takaisin En tiedä
Todennäköiset syyt muuttamiseen Pohjois-Savosta toisaalle	Oma työ Opiskelupaikka Puolison työ/opiskelu Perhesyyt Sukulaiset Muu, mikä _____

Arvioi mitä asuinkuntasi sinulle merkitsee 10 vuoden kuluttua. Voit valita niin monta vaihtoehtoa, kuin on tarpeen	Asuinkuntani on minulle tärkeä osa "kulttuuriperintöäni" / historiaani Asun alueella pääasiallisesti Voin elää ympäristön kannalta kestävästi Tuo elämäni yhteisöllisyyttä ja tarvitsemiani ihmissuhteita Voin elää taloudellisesti kestävästi eli siten, että tulot ja menot ovat tasapainossa Teen työtäni osittain tai pääsääntöisesti Ei ole mitään erityistä roolia elämässäni
Vapaa sana. Tähän voit halutessasi perustella tai täsmentää vastauksiasi.	
Kuvittele tilanne, jossa Pohjois-Savon kunnat kilpailevat keskenään siitä, mikä kunnista vastaa nuorten tarpeisiin ja odotuksiin parhaiten. Miten arvioisit nykyisen asuinkuntasi sijoituvan kilpailussa?	Erittäin huonosti Huonosti Keskimääräisesti Melko hyvin Erittäin hyvin
Miten muuttaisit/parantaisit /kehittäisit asuinkuntaasi, jotta se olisi houkuttelevampi alue nuorille elää?	

Osallisuus ja vaikuttaminen	
Valitse asiat, joihin haluaisit vaikuttaa asuinkunnassasi. Voit valita niin monta vaihtoehtoa, kuin on tarpeen.	Koulun / oppilaitoksen asioihin Harrastusmahdollisuuksiin Vapaa-ajan toimintoihin (esim. tapahtumat, konsertit) Sosiaali- ja terveydenhuolto palveluihin Liikenteen suunnitteluun (mm. joukkoliikenne ja kadut) Ympäristöön- ja ilmastokysymyksiin Tasa-arvoisuuteen Lakien valmisteluun Julkisen rahan käyttöön Muu, mikä _____
<p>Valitse ne keinot, joita voisit käyttää johonkin asiaan vaikuttamiseen.</p> <p><i>Internet ja sosiaalinen media</i> Vaikuttaminen sosiaalisen median kautta Toimimalla verkkoyhteisöissä Kirjoittamalla palautetta ja kehittämis ehdotuksia verkossa (esim. palveluiden palaute lomakkeet, nuortenideat.fi (http://nuortenideat.fi)) Tuottamalla kuvia, musiikki, juttuja nettiin Allekirjoittamalla nettiadresseja (esim. adressit.com (https://www.adressit.com/))</p> <p><i>Tutkimukset ja selvitykset</i> Vastaamalla kyselyihin Osallistumalla tutkimukseen</p>	

<p><i>Oppilas-/opiskelija kunnat ja nuorisovaltuustot</i> Osallistumalla oppilas-/opiskelijakunnan toimintaan Osallistumalla kunnallisten nuorisovaltuustojen toimintaan Osallistumalla maakunnalliseen nuorten vaikuttajaryhmän / maakunnallinen nuorisovaltuuston toimintaan Osallistumalla erilaisiin arviointiryhmiin (esim. liikenne, terveyspalvelut)</p> <p><i>Järjestötoiminta</i> Tekemällä vapaaehtoistyötä Toimimalla järjestöissä <i>Ostopäätökset</i> Vaikuttamalla omilla ostopäätöksillä (esim. jättämällä ostamatta jotain, suosimalla ympäristöystävällisiä tuotteita)</p> <p><i>Tapahtumat</i> Järjestämällä tapahtumia Esiintymällä tapahtumissa/tilaisuuksissa Osallistumalla mielenosoituksiin Toimimalla porukalla jonkin asian puolesta/vastaan Osallistumalla ”vaikuta”-päiviin kouluissa / nuorisotiloissa</p> <p><i>Nuorten asioiden eteenpäin vieminen</i> Osallistumalla poliittiseen puolue toimintaan Osallistumalla nuorten ja päättäjien keskustelutilaisuuksiin Osallistumalla tai laatimalla kansalaisaloitteita (esim. kansalaisaloite.fi (http://kansalaisaloite.fi)) Ottamalla yhteyttä päättäjiin (esim. kunnan valtuutettuun tai kansanedustajaan) Kirjoittamalla sanomalehden yleisönosastolle Maalaamalla iskulauseita seiniiin</p>	
<p>Onko jokin muu tapa, jolla voisit tai haluaisit osallistua asioihin vaikuttamiseen?</p>	
<p>Mikä haittaa osallistumistasi/vaikuttamistasi? Voit valita niin monta vaihtoehtoa, kuin tarpeen.</p>	<p>Ei mikään Ei kiinnosta Ei tietoa miten osallistua Menetelmät/osallistumistavat eivät mielekkäitä Vaikuttaminen on liian vaikeaa Aikuisten ennakkoluulot Aikuisten kiire – ei huomiota Nuoria ei kuunnella Aikuisia ei kiinnosta nuorten mielipiteet Nuoria ei oteta vakavasti Vaikuttamisella ei kuitenkaan todellista merkitystä Muu, mikä _____</p>
<p>Tulisiko nuorten vaikuttamismahdollisuuksia asuin-kunnassasi mielestäsi parantaa</p>	<p>Kyllä, se olisi tarpeen Ei En tiedä</p>
<p>Vapaa sana. Tähän voit halutessasi perustella tai täsmentää vastauksiasi.</p>	

Kyselyn mielekkyys	★★★★★
Jos haluat osallistua elokuvalippujen arvontaan: jätä tähän nimesi ja sähköpostiosoitteesi. Elokuvaliput lähetetään voittajille huhti-toukokuussa 2021.	